

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 28— Cor.
Pe jumătate an 14— „
Pe 3 luni . . . 7— „
Pe o lună . . . 2-40 „

Pentru România și
străinătate:

Pe un an . . . 40— franci

Telefon

pentru oraș și interurban
Nr. 750.

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA:
Strada Zrinyi Nrul 11 a.

INSERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.

Mulțămite publice și Loc
deschis co tă șirul 20 fil.

Manuscrisurile nu se in-
napoiază.

ROMÂNUL

In nesiguranță.

Arad, 1 Iulie.

Turnulețele gotice ale parlamentului ungar se oglindesc tăcute în valurile Dunării și din întreg aspectul sombrului palat se desprinde o semnificație de nesiguranță, dădonică, nepătrunsă. Sub bolțile umbroase s'a înstăpânit tăcerea și de pe soclul său uriaș bătrânul Andrassy, cel dintâi dintre foștii bărbați de stat ai ungarilor, care a desenat precis liniile de expansiune ale „imperialismului unguresc”, privește par'că adâncit în taina atâtor probleme ale vremii...

În lumea politică ungurească aceiaș tăcere surdă își picură tot mai biruitoare somnolența, deși suntem abia cu câteva zile după închiderea porților. Ecoul adunărilor publice organizate de opoziție străbate din ce în ce mai fără putere, scenele din salele municipale ale centrelor kossuthiste mai pronunțate (Kecskemet, Cluj, Dobrițin etc.) nu mai pot să distreze nici pe birjari în așteptarea lor lungă după mușterii, și nici tiradele scăpărătoare ale presei opoziționiste nu mai reușesc să înlănțuie azi interesul cetitorilor lor insetați de repaos. Ba, nici lozinca aceia respectabilă: „Trăiască Republica”, strigată de vre-o câțiva deputați foarte curagioși în felul lor, n'a putut să deștepte emoții mai remarcabile, decât cele ce simțim când auzim pe simpaticii noștri compatrioți sârbi strigându-și braga lor rece.

Dacă, însă glasul propagandei opoziționiste rămâne din ce în ce mai fără răsunet, — asigurările de biruință ale guvernului și

ale presei simbriașe, sunt cu atât mai repudiate de opinia publică cărei sunt adresate. Și cel mai obscur stavăr de pe Pustă simte azi poate, că în parlament s'a dat o surdă luptă de interese personale și că asupra țării atârână încă greu paloșul adevăratelor probleme de interes obștesc. Zadarnic se laudă guvernul, că îndepărtând piedeca reformelor militare a deschis un drum larg deslegării problemelor de prosperare ale țării și zadarnic a răspândit în popor, prin agenții săi, zecile de mii de foi volante traduse pe toate limbile, populația de toate neamurile își dă seamă de singurul adevăr, că izbânda vremelnică a contelui Tisza e chemată să mântuiască stăpânirea intereselor șovine și de clasă ale stăpânilor de până acum. Țăranul ungar, întocmai ca al nostru, își dă deplin seamă că pe urma atâtor „mari întâmplări” din Budapesta nu i-a venit nici o ușurare, nici în ce privește interesele lui de trai și nici în ce privește aspirațiile lui la o viață politică națională neșugă de nimeni. Dimpotrivă, el simte îngrămădindu-se pe umerii lui tot mai ucigătoare povara nedreptăților politice și sociale.

Dar, deocamdtă, guvernul poate să-și încoroneze netulburat fruntea cu laurii artificiali ai teroarei absolutiste. Dimpotrivă cu seria de legi ce s'a înlăptuit prin teroare parlamentară, monarhul va sancționa, fără îndoială și reformele militare, cele atât de nefaste pentru interesele politice interne ale monarhiei. De-acum ministrul președinte ungar, Lukács, poate să-și facă iluzia, că agățat de „brațul de fier” al contelui Tisza, va putea să treacă teafăr și temuta punte a reformei elec-

torale. Puntea aceasta va putea să reziste și celor mai furioase valuri, — noul regulament al camerei a întărit-o pentru orice eventualități, iar perspectiva anunțatului paragraf privativ ce se va aplica împotriva deputaților recalcitranți, dă și mai multă siguranță aventurierilor.

Până la toamnă — mai speră guvernul — opoziția, văzând zădărnicia încercărilor din trecut, se va liniști, — dar mai ales fiindcă orice încercare a ei poate fi înăbușită prin noul regulament. Guvernul deci speră, că va putea să satisfacă la toamnă fără greutate necesităților de stat și să realizeze, ca prin farmec, și reforma electorală, tăind dintr'un singur gest acest nod gordian al politicei în Ungaria. Și în mirajul acestor speranțe ale guvernului, figura contelui Tisza ia proporții cu adevărat mitice. Numele contelui Tisza va avea ca sinonime înfăptuirea și garantarea pentru vecie a unui stat (imperiu!) național unguresc. În cele din urmă, apoi, chiar și cei mai vajnici dușmani personali ai lui de astăzi, vor trebui să i-se închine, mai mult decât lui Francisc Deak, făuritorul celor dintâi cadre ale acestui mare și glorios stat al colaboratorilor din stepe.

Guvernul a cheltuit și până acum milioane — și nu exagerăm nimic afirmând acest lucru — pentru a-i crea din vreme contelui Tisza un nimb de „supraom”. Toate ziarele mari din Austria, Germania, Italia, Franța și Anglia, ba chiar și cele mai mărunțele, s'au bucurat pe timpul loviturii de stat din Iunie, precum și în Mai, cu ocazia revoluției de două zile, de-o adevărată ploaie de aur sunător, vărsat din belșug din tezaurul public

Fericirea.

De Guy de Maupassant.

Era vremea ceaiului, înainte de aprinsul lămpilor. Vila era așezată deasupra mării; soarele ce apunea lăsa în urma lui cerul aprins presărat cu praf de aur; iar Mediterana, fără o ncrețitură, fără un fior, lină, stăluțitoare încă în lumina ce murea, părea o nesfârșită placă de metal lustruit.

Depart, la dreapta, munții dantelați își întindeau umbra lor neagră pe purpura palidă a asfințitului.

Se vorbea de iubire, stăruiau asupra acestui subiect vechiu, repetau lucruri spuse adeseori. Blânda tristețea a amurgului făcea vorbele tot mai rare, punea duioșie în suflete și cuvântul acesta: iubire, care se întorcea neconținut, spus când de glasul puternic al unui bărbat, când de vocea argintie a unei femei, părea că umple o-dăița în care sbura ca o pasăre, plutea ca un spirit.

Se poate iubi mai mulți ani în șir?

— Da, răspundeau unii.

— Nu, credeau ceilalți.

Deosebeau întâmplările, statorniceau deosebiriile, dădeau pilde; și toți bărbați și femei, încărcăți de amintiri turburătoare care cereau să iasă la lumină, pe care nu le puteau destăinui și cari li-se urcau pe buze, păreau mișcați, vor-

beau cu o turburare adâncă și cu un interes aprins de lucrul acesta prea obișnuit și atotștăpânitor: apropierea duioasă a două ființe.

Dar, de-odată, unul, cu ochii țintiți în depărtări strigă:

— Vedeți, colo, ce e?

Pe mare, în fundul zării, răsărea o pată cenușie, uriașă și nelămurită.

Femeile se sculaseră și priveau fără a pricepe ceva, lucrul acesta surprinzător pe care niciodată nu-l mai văzuseră.

Cineva zise:

— E Corsica! Se vede așa de două-trei ori pe an, în anumite împrejurări neobișnuite ale aierului, când el e cu totul limpede și n'o ascunde în ceața aburilor ce totdeauna îmbracă depărtările.

Nedeslușit se deosebeau crestele — crezură că au văzut zăpada de pe vîrfuri. Și toți stăteau uimiți, tulburați, aproape speriați de această neașteptată răsărire a unei lumi, de această arătare ieșită din ape. Poate avură și ei vedenii de acestea ciudate ceice plecară cu Columbus pe luciul apelor nestrăbătute.

Atunci, un bătrân, care încă nu spusese nimic, zise:

— Am cunoscut în insula aceasta ce se ridică în fața noastră ca un răspuns la cele spuse și ca pentru a-mi trezi o amintire ciudată, am cunoscut o pildă minunată de iubire statornică, de iubire în adevăr, fericită.

Ascultați.

Acum cinci ani am făcut o călătorie în Corsica. Insula aceasta sălbatică e mai necunoscută și mai departe de noi decât America, cu toate că uneori, ca azi, se poate vedea de pe coastele Franței.

Inchipuiți-vă o lume încă în haos, un vârtej de munți tăiați de râpi înguste în care se rostogolesc torenții; nici o câmpie ci numai nesfârșite valuri de granit și uriașe încrețituri ale pământului îmbrăcate cu mărăcinișuri*) și păduri înalte de castani și pini. Pământ nedestelenit, nelucrat, pustiu, cu toate că ici și colo zărești câte un sat ce pare o grămadă de stânci pe vârful unui munte. Nici o sămănătură, nici o mserie, nici o artă. Nu găsești crâmpeni de lemn lucrat, o sfărâmătură de piatră săpată; nicăiri amintirea gustului copilăresc ori rafinat pentru lucrurile gingașe și frumoase, ale strămoșilor. Tocmai aceasta te isbește mai mult în țara asta aspră și măreață: nepăsarea moștenită pentru căutarea formelor ademenitoare care se numește artă.

Italia, unde fiecare palat, plin de capo-d'opere, este el însuși un capo-d'operă, unde marmura, lemnul, bronzul, fierul, metalele și pietrele mărturisesc de geniu omului, unde cele mai mărunte lucruri din vechime ce se târăsc în casele bătrâne vădesc dumnezeescul fior al fru-

*) Maquis = mărăcinișuri, tufisuri dese din Corsica.

al țării noastre. Nu pentruca acele ziare să-l înalțe pe Tisza tocmai în slăvi, ci să prepare evenimentelor din Ungaria o opinie publică binevoitoare. E mult și atâta. Și noi am fost, — ne-aducem cu toții aminte — martorii unui neobișnuit cor al presei din străinătate. Adevărat că numai câteva zile. Noi ne-am dat atunci bine seama de ceiace poate banul și am urmărit cu adâncă scârbă, cu cât alai frivol este plimbată minciuna aceia pretențioasă prin coloanele unor ziare de altfel respectabile.

Pentruca secretul succeselor efemere ale contelui Tisza residă tocmai în starea de caotică nesiguranță a Ungariei și numai ironia acestei stări adânc bolnave a putut să așeze în planul întâi al evenimentelor o personalitate atât de inegală, falsă, desacordată, anacronică și lipsită de orice notă a rezonanței puternice și armonice, refractară pentru cele mai elementare exigențe ale unei evoluții firești în Ungaria. A fost în adevăr culmea: contele Tisza, cea mai crasă incarnație a reacționarismului șovin și oligarhic, groful îngâmfat și orgolios, dușmanul fanatic al dezvoltării normale în monarhie, subminatorul temerar al intereselor dinastice; el care a dat prin reformele militare, cea mai fatală lovitură armatei comune; el, cel mai perfid potrivnic al națiunilor nemaghiare din Ungaria — să fie purtat pe aripile presei europene ca salvatorul intereselor de normală dezvoltare a bătrânei Austrie!

Se pare că fatalitatea l-a merit anume să împingă la absurd beția șovină în Ungaria. A fost o poruncă superioară, ca înainte de a se prăbuși definitiv, sistemul răsărit din mlaștinele feudale să-și dea întregă fosforescență bolnavă și nu trebuie să ne mirăm de „succesele” contelui Tisza. Noi vedem în el pe reprezentantul cel mai tipic al acestui sistem, — pe reprezentantul, deci, în realitate, și al opoziției de azi, căci faptele lui resfrâng aceleași aspirații. Și cu cât fosforescența bolnavă ce a reușit să dea contele Tisza sistemului feudal e mai intensă, cu atât prăbușirea sistemului trebuie să fie mai aproape. O parte foarte hotărâtoare a cercurilor dela conducerea monarhiei — și aceste cercuri le vedem în jurul viitorului monarch — a

pătruns dela început secretul succeselor lui Tisza și se pare, că tocmai pentru o mai sigură cădere a lui, nu i-au pus nici o piedecă, deși putea să i-o pună în mod hotărâtor. În cele din urmă pagubile ce a putut să cauzeze contele Tisza monarhiei se pot repara, — legile se pot înlocui ușor cu alte legi.

Contele Tisza nu e omul viitorului, ci e omul trecutului, pe care îl reprezintă. Cariera lui se va pierde în curând în cea mai desăvârșită nesiguranță. — cu atât mai curând, cu cât în pornirea lui desfrânată va încerca să îngrămădească în calea dezvoltării sănătoase a imperiului stavilare mai reacționare. Și dimpreună cu el se vor prăbuși în abiz, nu numai creaturile mucedei concepții a imperialismului unguresc, ci și ceice în naivitatea lor oarbă mai cred că Rozinanta sinistrului cavaler va putea să treacă în salt torentul uriaș al evoluției.

Presa maghiară și „Solidaritatea”. Despre convocarea adunării generale dela 16 crt. a însoțirii noastre la Caransebeș au luat notiță și câteva ziare maghiare. Unele au înregistrat simplu faptul convocării și programa adunării generale, altele însă au dat drumul fantaziei lor născocind știri sensationale despre însoțirea noastră. Iată d. ex. ce a scris ziarul „Az Est” sub titlul de „Preparativele institutelor de bani românești”, — două trei zile înainte de adunare.

Partea a doua a programei — zice — se ocupă cu afeceri de parcelare și colonizare. Afacerile acestea le va cultiva în viitor în localul singuratecilor institute asociația („Solidaritatea”) și se va forma un comitet special. În acest comitet vor fi reprezentate prin câte un membru din direcțiune institutele de bani „Economul” din Cluj, „Albina” din Sibiu, „Timișiana” din Timișoara și „Furnica” din Făgăraș. „Solidaritatea” voințe să pornească o luptă de exterminare în contra institutelor de bani, ce stau afară de însoțire, cari, mare parte, se ocupă cu afeceri uzurare.”

Sunt — constată „Rev. Econ.”, înregistrând aceste halucinații ale ziarelor ungurești — atât de absurde și de potrivite apropiatului sezon de castraveți aserțiunile acestea încât a da o altă desminte, decât cea pe care o cuprinde notița de față, aflăm cu totul de prisos.

Iarăși agitatorii! D. Dr. Virgil Pagubă din Târgul-Mureșului fusese acuzat de d. Alexandru Belle, vicecomitele Făgărașului pentru calomnie și atac la onoare, aduse în raportul des-

pre ședința congregațiunii comitatense din 25 Mai 1910.

În 24 l. c. s'a pertractat procesul de presă al dlui Dr. Virgil Pagubă înaintea curții cu juri din Târgul-Mureșului. Cerându-și d. Dr. V. Pagubă scuze, d. Al. Belle le-a primit, dar procurorul regesc a susținut mai departe acuza, ba l-a insultat pe Dr. Pagubă, numindu-l trădător și agitator periculos. Gr. Lázár, renumitul președinte, încă din timpul memorandumului, și-a dat toată silința ca jurații să-l ție pe d. Dr. V. Pagubă de antipatriot și dușman al națiunii maghiare. Dintr'un simplu proces de calomnie, procurorului și președintelui li-au succés să scoată un proces pentru agitație.

Impotriva acestei pervertiri a adevăului, d. Dr. Pagubă a rostit o vorbire documentată, dând procurorului și președintelui o lecție politică și juridică. Cu toate aceste curtea cu juri l'a condamnat pe dl dr. Pagubă la 1 lună închisoare de stat și 400 cor. amendă în bani. În contra acestei sentințe, dl Pagubă a făcut recurs de nulitate la Curie.

România și Austro-Ungaria.

Reproducem un important articol al ziarului „Seara” din 29 Iunie, care se ocupă cu recentele schimburi de vizite diplomatice între guvernul României și cel austro-ungar, cari denotă câtă importanță i-se dă României, mai ales în aceste timpuri critice, prin cari trece diplomația europeană. Guvernul austro-ungar caută să profite de alianța sa cu România, fără ca să facă românilor de sub sceptrul habsburgic cea mai mică concesione politică sau culturală; noi suntem în întreaga monarhie cantitatea cea mai neglijabilă și mai nedreptățită. Dacă România nu va cere nici o compensație pe sama noastră, mai bine să se mulțamească de o astfel de alianță așa de problematică și așa de puțin rentabilă.

S'au anunțat, în zilele din urmă, o serie de evenimente cari pun în lumină, odată mai mult excelentele raporturi oficiale între regatul nostru și marea împărăție habsburgică. Vizita ofițerilor austro-ungari la Castelul Peleş, audiența primului nostru ministru la M. Sa împăratul Francisc Iosif și întrevederea cu ministrul de externe, contele Berchtold, în sfârșit apropiata vizită la noi a generalului Schemua, șeful statului major al armatei austro-ungare, se leagă între ele dela sine, și arată că statul român și monarhia

mosului, e pentru noi toți țara sfântă pe care o iubim pentrucă ne arată și ne dovedește silința, mărima, puterea și isbânda minții creatoare.

Lângă ea, alături, Corsica sălbatică a rămas ca în zilele dintâi. Omul trăiește în casa-i grosolană, nepăsător de tot ce nu-i atinge traiul ori gâlcevele casnice. Și-a păstrat cusururile și darurile neamurilor sălbatice: e pornit dușmănos, varsă sânge fără să-și dea seama; iar, pe de altă parte, e primitiv, mărinos, credincios, neprefăcut, deschide ușa călătorului și-și dă prietenia sinceră pentru cel mai mic semn de simpatie.

Rătăceam, așa dar, de o lună de zile prin insula accasta măreacă, închipuindu-mi că sunt la capătul pământului. Nici un han, nici o căruciumă, nici un drum. Pe poteci pe cari numai catării le urcă, ajungî la sătulețele înfipte în coastă de munte, aruncate deasupra prăpăstiilor întortochiate din care auzi, seara, urcând vuetul necontent, glasul înăbușit și adânc al torentului. Bați la ușa unei case și ceri adăpost peste noapte și demâncare până a doua zi. Te așezi la masa umilă a locuitorului și dormi sub acoperișu-i umilit; iar, dimineța, strângi mâna întinsă a gazdei care te-a însoțit până la capul satului.

Într'o seară, după un drum de zece ceasuri, întâlni o locuință singuratică în fundul unei văi strimte ce se deschidea în mare o leghe mai în jos. Coastele repezi ale muntelui, acoperite

de tufişuri, de stânci prăvălite și de copaci înalți, închideau ca două ziduri posomorite valea sfâșietor de tristă.

Lângă colibă, câțiva butuci de viță, o grădiniță și, ceva mai departe, câțiva castani mari — într'o vorbă: atât cât îți trebuia ca să trăiești, o avere pentru pustietatea locului.

Femeia ce-mi deschise ușa era bătrână, serioasă și curată — lucru rar. Un om ce ședea pe un scaun de paie se sculă salutându-mă, apoi se așeză din nou fără să scoată un cuvânt. Tovarășa lui îmi spuse:

— Iertați-l, e surd. Are 82 de ani.

Vorbă limba din Franța. Mirat o întrebai:

— Nu sunteți din Corsica?

— Nu; suntem după continent. Dar, e mai bine de cincizeci de ani de când locuim aici.

Neliniște și teamă mă cuprinsese la gândul acestor cincizeci de ani scurși în văgăuna asta întunecată, așa de departe de orașele în cari trăiesc oamenii. Un cioban bătrân intră în casă și ncepurăm să mâncăm singurul fel al cinei: o zeamă groasă în care fierseseră cartofi, slănină și varză.

Când sfârșirăm, mă dusei dinaintea uși, cu sufletul strâns de tristețea locului posomorât, muncit de chinul ce uneori pune stăpânire pe călători, în câte-o seară tristă, în locuri pustii. Ți-se pare că tot se apropie de sfârșit, și viața și lumea. Dintr'odată pătrunzi ticăloșia groasă a vieții, înstrăinarea de toți, nimi-

cul și singurătatea neagră a sufletului ce se leagănă și se înșală cu vise până la moarte.

Bătrâna veni lângă mine și, chinuită de curiozitatea ce întotdeauna trăiește și în fundul sufletelor celor mai resemnate:

— Veniți din Franța? Îmi zice.

— Da, călătoresc de plăcere.

— Sunteți din Paris, poate?

— Nu, din Nancy.

Mi-se păru că o turburare neobișnuită o frământa. Cum, mai degrabă, am simțit asta, nu știu.

Cu vocea liniștită repetă:

— Sunteți din Nancy.

Bărbatul se ivi în ușă nepăsător ca toți surzii.

Ea reluă:

— Nu e nimic. Nu aude.

Apoi, după câteva clipe:

— Atunci cunoașteți pe mulți în Nancy?

— De sigur, aproape toată lumea.

— Familia Sainte-Allaize?

— Da, foarte bine: erau prietenii tatălui meu.

— Cum vă numiți?

Îmi spusei numele. Ea mă privi drept în ochi, apoi zise cu glasul potolit pe care-l trezesc amintirile:

— Da, da, îmi aduc aminte. Și Brisemareii ce s'au făcut?

— Au murit toți.

— A! Și pe Sirmont îi cunoașteți?

austro-ungară cultivă relațiunile cele mai preteneste.

În actuala situație internațională, foarte nesigură din pricina războiului italo-turc și a consecințelor lui balcanice, aceste manifestări câștigă o importanță deosebită. Ziarele vieneze au și ținut să scoată la iveală rolul pacific al României și acțiunea constantă a politicii noastre externe în sensul triplei-alianțe, care ne consideră ca pe un colaborator prețios la opera de păstrare a echilibrului european.

De sigur că ne măgulesc aprecierile presei vieneze și prețuim mai cu seamă considerația ce se dă la Viena bărbatilor noștri de stat. Fără a exagera câtuși de puțin caracterul expresiunilor de simpatie și de încredere ce ne vin din partea unui vecin așa de puternic, suntem mândri de situația pe care statul român și-a dobândit-o în concertul european și în sfera triplei-alianțe.

Dar, cum suntem un popor cumpătat și de bun simț, nu ne pierdem rostul nici din pricina laudelor ce ni-se aduc de către cei mai mari și mai puternici, precum nu ne-am pierdut rostul nici în fața primejdiilor fără de număr, prin cari au trecut statul românesc până la considerarea lui de astăzi.

Ne mulțumim să constatăm cu satisfacție, noile manifestări oficiale cu privire la prietenia austro-română și ne permitem a spune care este sentimentul opiniei publice românești.

Dacă politica externă a României, se orientează, de atâta vreme, după tripla-alianță, explicația o găsim în tendințele pacifice ale grupării puterilor centrale europene și în condițiunile politice și economice ale statului român.

În totdeauna, raporturile noastre oficiale cu tripla-alianță — și cu Austro-Ungaria în deosebi — au fost bune, de când la Viena și la Berlin s'a recunoscut rolul României în răzărutul Europei. Nu e locul, nu e nici momentul să cercetăm, de ce natură sunt aceste raporturi în intimitatea lor diplomatică. S'a vorbit adeseori de-o convenție militară care ne ar lega de Austro-Ungaria dar lucrul s'a desmințit tot de atâtea ori.

Ceeace ținem să constatăm noi, ca un ecou al opiniei publice, este faptul că prietenii adevărați între state și popoare trebuie să se întemeieze pe sentimentul popular, ca să fie trainice. Din nefericire, sentimentul nostru popular a fost și este de multe ori atins, din pricina atitudinii pe care vecinii unguri o au și față de statul român și față de frații noștri — aproape patru milioane — din Ungaria.

Credem că diplomația vieneză cunoaște situația prea bine. Atâtea experiențe elocvente, din trecutul mai depărtat, n'au putut trece fără de nici un efect și nici experiențele timpurilor mai recente nu pot fi nesocotite.

Între monarhia habsburgică și între noi, există o politică ungiurească dușmănoasă și extrem de provocătoare față de neamul românesc. De aceea sentimentul public din regat își are rezervele sale în privința excelențelor raporturi oficiale dintre Austro-Ungaria și România.

Aci e buba și ea ar trebui lecuită cu o zi mai curând.

„Iredenta română”, pe care au speculat-o de atâtea ori politicianii maghiari, n'a existat și nu există. Asta se știe foarte bine la Viena. Dar există și va exista întotdeauna conștiința solidarității naționale, care ne leagă de soarta fraților din regatul ungar.

Înșiși vecinii unguri în clipele lor de judecată liniștită, recunosc necesitatea acordului de interes între noi și dânșii. Dar nu e destul să se spună acest lucru. De vorbele frumoase, fără de nici o urmare practică, lumea se satură repede. Ne-am saturat și noi.

E timpul suprem, să se recunoască — la Budapesta ca și la Viena — că soarta politică și culturală a românilor din Austro-Ungaria nu poate fi indiferentă pentru trăinicia prieteniei oficial între marea împărăție vecină și între noi.

De pe o zi pe alta se pot produce, în politica europeană, evenimente și turburări incalculabile. Diplomația e datoare să le prevadă și să le preîntimpine cu măsurile cele mai chibzuite, luate de vreme. Numai astfel se poate conta și pretenia statelor și popoarelor de care te leagă interese și scopuri comune.

Scrisoare din Iași

Pro Caragiale. — Mișcări, greve, greviști. — O nouă ediție a operilor lui Eminescu.

Iași, 16—29 Iunie.

A fost, ca și când cineva vrînd să te lovească ridici instinctiv mâna să te aperi: am tresărit cu toții, dela un capăt la celalalt al pământului românesc.

Vestea morții lui Caragiale ne-a venit ca o surpriză ce rănește adânc și dureros o iluzie pe cari o nutrim de ani de zile în suflet. Realitate gigantică a fost și rămâne opera lui; ca o iluzie spulberată rămân speranțele îndreptățite pe cari ni-le pusesem în uriașul său talent.

De acum înainte Caragiale nu va mai vorbi prietenilor, cari au pentru dânsul un cult; nici nu va mai scrie pentru cei mulți, cari l-au iubit de cum i-au cetit primele sale rânduri de amară și simțită satiră omenească.

Nu ne-ar veni să credem că nu va mai scria — precum nu ne-a venit să credem că a murit, când o telegramă anunța această dureroasă pierdere în fereastra unei berării și câte-o flămură întunecată ca noaptea flutura trist pe câte-va edificii din oraș — dacă simțurile cu cari suntem înzestrați nu ne-ar pune, cu o stupidă îndărătnicie, în contact cu realitatea crudă, destremând astfel visul cu care am voi să ne amăgim, că mai trăiește.

Acum când nu mai este, fiecare ar vrea să și-l revendice numai pentru sine, dacă cine știe ce împrejurări l-a făcut să vie în atingere câte-va momente mai mult decât altul cu dînsul. Se înșală. Caragiale e al tuturor celor, sub ochii cărora au ajuns și vor mai ajunge minunatele sale pagini, străbătute de un superior suflu artistic și uman.

Dragostea acelora, neprecupețită de cine știe ce resentimente omenești, îl va urmări întotdeauna în Panteonul, în care geniul său cristalic și o soartă de neînțeles, l-au dus, zmulgându-ni-l cu gest sălbatec de dinaintea ochilor noștri înecați în lacrimi...

*

De vre-e două săptămâni mișcări sporadice tulbură liniștea Iașului cufundat în vise.

Când meseriași, când funcționari comerciali: se adună, se agită unii pe alții, vociferează pe la

— Da, cel mai mic e general.

Atunci ia-mi spuse tremurând de sbucium lăuntric, de neliniște, de nu știu ce simțământ nedeslușit, puternic și sfânt, de nu știu ce nevoie de a mărturisi, de a spune tot, de a destăinui lucrurile pe cari le ținuse până atunci ascunse în fundul inimii, îmi vorbi de oamenii aceștia al căror nume îi răscolia sufletul:

— Da, Enric de Sirmont. Îl știu, e fratele meu.

Eu îmi îndreptai spre ea ochii speriați de uimire. Și, apoi, dintr'odată îmi adusei aminte.

Odată, asta făcuse scandal în nobila Lorenă. O fată frumoasă și bogată, Suzana de Sirmont fusese răpită de un sub-ofițer de husari din regimentul tatălui ei. Era un băiat frumos, fiu de țaran, dar căruia-i sta bine în haina albastră a militarului, soldatul care ademenise pe fata colonelului. Ea-l văzuse, îl deosebise între ceilalți, îl iubise privind escadroanele ce treceau. Dar cum de-i vorbise, cum putuseră să se vadă și să se înțeleagă? Cum îndrăsnise ea să-i spuie că-l iubește? Niciodată, nimeni n'a știut-o.

Ceilalți nu ghiciseră, nu presimțiseră nimic. Într'o seară, când soldatul își mântuise armata, el își pierdu urma împreună cu ea. Zadarnic i-au căutat. Nici când nu i-se mai știu de rost și o credeau moartă.

Și eu o întâlneam în valea asta pustie.

Atunci, la rîndur meu, îi zisei:

— Da, îmi aduc aminte. Sunteți d-ra Suzana.

Din cap făcu: „da”. Plîngea. Arătându-mi cu privirea pe bătrînul ce sta neclintit pe pragul colibeii, îmi spuse:

— E el.

Și înțelesei că-l iubia și acuma, că și azi îl vedea cu ochii răpiți de atunci.

O întrebai:

— Cel puțin, ați fost fericită?

Îmi răspunse cu o voce ce venia din inimă: — O, da, foarte fericită. M'a făcut pe deplin fericită. Niciodată nu mi-a părut rău de nimic.

O contemplam trist, uimit, minunat de puterea iubirii! Fata asta bogată plecase după un țaran și ea însăși se făcuse țarancă.

Se împăcase cu viața-i fără farmec, fără lux, fără nici un fel de delicatețe; se dedase cu obiceiturile ei simple. Și tot îl iubia. Ajunse femeia unui țaran, cu bonetă și cu rochie de pânză. Mânca dintr'o strachină, la o masă de lemn, stînd pe un scaun de paie, o ciorbă de varză și cartofi cu slănină. Se culca pe o saltea de paie alături de el.

La nimic afară de ei nu se gândise niciodată! Nu-i părea rău nici de pozoabe, nici de materiile de rochii, nici de gâteli, nici de moliciunea fotoliilor, nici de căldura îmbăizămată a odărilor tapetată nici de moliciunea pulului în care se cufunda trupul ca să doarmă. N'a avut niciodată

nevoie decât de el; cât timp îl avea pe el, nimic alta nu doria.

Tînără își părăsise viața și lumea și pe ceice au crescut-o și au iubit-o. Venise, singură cu el, în văgăuna asta sălbatică. Și el fusese tot pentru ea, tot ce poți dori, tot ce poți visa, tot ce veșnic aștepti, tot ce speri neconținut. El îi umpluse de noroc viața dela un capăt până la celalalt.

Nu ar fi priceput cum putea fi mai fericită. Și toată noaptea, ascultând sforăitul aspru al soldatului bătrîn întins pe patul lor mizerabil alături de aceea care-l urmase așa de departe, mă gândii la întâmplarea asta ciudată și simplă, la această fericire desăvârșită făcută din așa de puțin.

Plecai în zori, strîngînd mîna celor doi bătrîni.

*

Povestitorul tăcu. O doamnă zise:

— E limpede; avea un ideal prea ușor de ajuns, nevoi prea primitive și cerințe prea simple. Nu putea fi decât o proastă.

Alta adăugă domol:

— Ce-mi pasă! A fost fericită!

Iar colo, în fundul zării, Corsica se pierdea în noapte, se cufunda încet în mare, își ștergea umbra uriașă ce răsărise par'că pentru a spune ea însăși povestea umililor îndrăgostiți pe care-i apăra de lume țărmlul ei.

Montpellier, Iunie 1912.

Tradusă de P. P. Stănescu.

, străbat în grup străzile. S'ar crede că știe ce necesități imperioase îi fac să fie at de tulburati. Și dacă s'ar aduna să discute numai interesele lor profesionale sau de organizație; dar, aruncă vorbe grele și injurii la adresa unui om politic, ba a altuia.

Dar bine, veți spune dv., în România constituțională cetățenii nu mai au voie să discute și chiar să injure ca până acum?

Când ar fi cetățeni nu le-ar spune nimic. Ba, când poliția ar îndrăzni să li dizolve adunările și să li aresteze „oratorii”, ar putea fi trasă la răspundere. Dar așa, avem de aface cu cetățeni fără drepturi politice: ca mai mult de două treimi din populația orașului. Și atunci intervenția poliției e destul de justificată.

Să vedeți numai ce se întâmplă la o asemenea întrunire, sub cerul liber — care poate fi oprită chiar și cetățenilor. Procurorul invită pe toți străinii — nu erau decât jidani — să părăsească ograda în care se adunaseră. Știți câți români au rămas? Numai vre-o cinci, din peste 200 de meseriași câți fuseseră acolo.

O nedumerire e înăși rațiunea pentru care pretind că se agită. Legea nouă a meseriilor e foarte favorabilă străinilor, încât în loc să se agite românii, vădit stângheriți prin avantajele acordate străinilor, se agită aceștia din urmă.

Dar stimularea acestor s'a dovedit că pornește din lagărul opoziției: unul dintre oratorii instigatori era un redactor (jidani) dela gazeta clubului conservator-democrat.

Și atunci lucrurile au apărut într'o lumină foarte clară.

Moartea mamei ilustrului istoric d. prof. A. D. Xenopol, îl împiedecă de a se mai duce la Galați să-și spuie cuvântul la desvălirea statuei lui Costache Negri.

Din partea „Centrului studențesc” de aici va vorbi președintele, d. H. Dăscălescu.

Galațul se poate mândri cu al doilea act de nobilă pietate pe care-l săvârșește, după ridicarea monumentului Mihail Eminescu.

Serbările închinat marelui colaborator la opera lui Vodă Cuza, Costache Negri — care a locuit chiar în Galați — va aduna mulți români în marele și frumosul port dunărean.

Un record în ale editurii va fi stabilit în curând de către „Librăria românească” (Ioan V. Ionescu), cea mai bine asortată din orașul nostru.

Tot ce a scris Eminescu, fie că s'a publicat, fie că nu s'a publicat încă, va apărea într'o edițiune nouă pe prețul de 3.50 lei (4 peste hotare).

Apariția acestui volum, care ne duce cu gândul la cele similare din străinătate, era de absolută nevoie pentru toți cei cari doresc să aibă operele genialului poet român adunate la un loc.

Numele cunoscutului publicist, d. Octav Mișu, care și-a luat sarcina grea de a redacta această operă, ni-e destulă garanție de seriozitatea întreprinderii.

St. P. Moldovanu.

Cronică din Paris.

A doua sută aniversară dela nașterea lui Jean-Jacques Rousseau — D. Maurice Barrés despre Rousseau. — Influența filozofiei lui Jean-Jacques. — Calitățile și defectele sistemului său.

Paris, 28 Iunie.

Anul acesta avem o vară cât se poate de interesantă. Ziarele nu lăncezesc din lipsă de evenimente importante. Și cel mai de seamă din aceste evenimente, acela care pornind din orașul nostru s'a întins în întreaga Franța, Europa și celelalte continente este fără îndoială aniversarea a doua sută dela nașterea lui Jean Jacques Rousseau!

Numele marelui genovez este actualmente pe toate buzele, pelerinii se înghesuiesc numeroși la Ermenonville, sătucul unde a trăit filozoful, cărțile lui se desfac cu zecile de mii, artiștii îl exaltează, Republica se pregătește să-l proslăvească pe el, părintele democrației; revistele publice toate ca articol prim studiu asupra vieții și cărților lui, mormântul său din cripta sumbră a Pantheonului este acoperit de flori. Majoritatea francezilor îl serbătorește cu atât mai drag cu cât sărbătorindu-l pe Rousseau, serbătorești în același timp Natura, marea lui inspiratoare. Și cerul albastru pe care l-a cântat e senin și curat, gârlele mormură lin, copacii își scutură umbroasele lor ramuri. Nu sunt nici douăzeci de minute de când am lăsat din mâni *Confesiunile* marelui om; și după lectura aceasta simt trecându-mi ea o și mai mare duioșie prin suflet, scurgerea fiorilor pe cari ți-le dă contemplarea Naturei.

Ce nume magic! ce operă considerabilă! Urmările pe cari le-a avut ea sunt incalculabile. Din cultul arzător al *eului* său, a ieșit scânteia care a aprins o lume. Incontestabil că mai mulți cugetători au pregătit odată cu Rousseau marea revoluțiune franceză; dar el a fost acela care a avut cea mai puternică influență asupra maselor. Ca orice gândire mare, gândirea lui Jean-Jacques Rousseau a fost de o simplitate unitară neîntrecută. Filozofia lui, contrară celorlalte filozofii, a pornit din senzațiuni pentru ca mai apoi să se preschimbă în cugetare. El s'a adresat sufletului, iar nu minții. De accia a pătruns în mulțime cu atât de grele consecințe. Nu voesc să mai pomenesc aci de prea cunoscuta revoluție pe care a produs-o Rousseau în artă. Cine nu știe că el este părintele romantismului realizat de Chateaubriand? Și astăzi ce numeroși sunt încă scriitorii ale căror suflete s'au înghesbat în artă sub influența lui Rousseau. Insuși I. Maurice Barrés, care a refuzat în faimoasa ședință a Camerei din săptămâna trecută să voteze creditele cerute de guvern pentru sărbătorirea filozofului din Geneva, însuși I. Maurice Barrés, zic, l'a executat nu odată pe Rousseau în operele sale. Contemporanul nostru a ajuns la admirabilul subtilitate, la delicata și profunđa sa originalitate numai sub razele operelor lui Jean-Jacques. D. Barrés n'a contestat nici un moment geniul lui Rousseau; dânsul a declarat numai că e departe de a cere siaturi asupra vieții acestui extravagant simfonist, cum îl numește, mai ales azi, în epoca tulbură a democrației exagerate, când niște bandiți ca Bonnot și Garnier îl revendică pe Rousseau ca pe părintele lor spiritual. Aș avea lucruri importante de spus în această privință, căci am avut nemeritată fericire să aud din însăși gura dlui Maurice Barrés, cuvinte adorabile întru susținerea temei d-sale. Imi rezervez acest proiect pentru un articol special pe care-l voi scrie pentru „Românul”. Aceasta cu atât mai mult, cu cât va fi prilejul unei scurte dări de seamă generale asupra mentalității sociologilor francezi, din zilele noastre și a stadiului la care a ajuns democrația în această țară.

Îngăduiască-mi-se dar ca în cronică mea de azi, cu care îmi încep colaborarea la *Românul*, să mă ocup numai de acest eveniment. Nu cred ca a doua sută aniversare a lui Jean-Jacques să merite mai puțină atențiune. Trecerea prin lume a marelui om a avut urmări considerabile asupra omenirii de azi. Influența scrisorilor sale încă dăinuiește. Astăzi, când tot ce e suflare omenască se luptă pentru libertate și adevăr, nu se poate ca numele lui Rousseau să nu fie invocat. Și să nu uităm că cel mai mare scriitor al zilelor noastre, romancierul al cărui geniu uluiește

mințile și induioșează sufletele, a fost de fapt un prodigios reprezentant al lui Rousseau. Cu câtă evlavie, într'adevăr, și-ar fi trimis moșneagul Tolstoi aderarea la glorificarea maestrului său dacă ar trăi! El, marele slav, care până la vrsta de douăzeci și cinci de ani purta la gât un medalion cu efigia nemuritorului genovez...

Deschid trei sau patru din revistele literare franceze cari zac pe masa-mi de scris. Toate sunt consacrate lui Jean-Jacques. Văd în josul studiilor scrise asupra lui nume ca Anatole France, Maeterlinck, Faguet, Lemaître, Barrés, etc. Citesc și titlurile acestor studii: „Influența politică a lui Rousseau”, „Rousseau și natura”, „Farmecul lui Jean-Jacques”, „Ce datorește veacul al XX-lea lui Rousseau”, „Rousseau și Tolstoi” — și altele de același fel. Vedeți dar, cât de mult preocupă amintirea filozofului din Geneva, mințile contemporanilor noștri celor mai mari.

Și să-mi credeți că în simfonia de studii consacrate lui Rousseau se găsesc numai cuvinte de adorațiune exclusivă. Nu. Nimeni nu uită că filozofia autorului lui *Emil*, păcătuiește în multe părți prin extravaganta. Dar greșelile lui Rousseau nu sunt decât excesul geniului său creator. Dacă marele scriitor s'ar fi multămit numai să dărime, fiți siguri că ar fi scăpat mai ieftin. Dar Rousseau a voit să creeze și a reușit. El a creat o societate nouă.

Că punctul fundamental al sistemului său de educație socială nu e conform strictului adevăr — este neîndoielnic. „Omul este firește bun”, în aceste cuvinte stă întreaga lui filozofie. Omul este firește bun?... Poate. Dar experiența noastră zilnică, dar operele celor mai numeroși dintre marii cugetători ai omenirii demint această aserțiune. Nu, nu cred că omul lipsit de influența pernicioasă a societății, după credința lui Rousseau, ar fi mielul lui Dumnezeu. Imi place mai mult să cred în privința aceasta pe Goethe, pe Shakespeare, pe Renan și pe Anatole France, cari fără mânie și fără desperare ne demonstrează că omul nu este nici bun nici rău — căci calificativele acestea nu au decât sensul pe care îl acordăm noi din punctul nostru de vedere omenesc — ci omul este ce e în realitate: un amestec de patimi cu urmări bune sau rele, după întâmplare și împrejurări.

Așa dar, sinteza filozofiei lui Rousseau nu rezistă criticii experimentale. Dar ce are a face? Ori cât de oblică ar fiea nu trebuie să uităm că pe dânsa a clădit filozoful un sistem de educație în multe părți admirabil, din care țâșnește ca niște scânteie divine, dorința sa arzătoare de a îmbunătăți omenirea, de a o fericii, de a o lipsi cât mai mult de milenarele ei suferințe. Și din lirismul lui răpitor, se ridică până la cer, ca un imm, visul lui de libertate, acest vis care a fost în viață-i, preocuparea lui de căpetenie, fericirea și nefericirea sa...

De accia îl sărbătorim pe Rousseau — și întreaga omenire îl sărbătorește cu noi. Accia cari nu proslăvesc în el pe filozoful, nu pot rezista de a glorifica în persoana sa pe magicianul inspirat al stilului. Acesta e și cazul dlui Maurice Barrés. „Dacă ideile mele ar fi rele, încă nu'mi voi fi perdut vremea să le scriu, când ele ar da naștere în mințile cetitorilor mei, la alte idei mai bune” — scrie undeva Jean-Jacques... Cum se poate să porți rancună unui scriitor atât de sincer de naiv în statornicia credinței lui?

A-l iubi pe Rousseau însemnează dar a iubi natura, adevărul, dreptatea, virtutea și viața; a-l iubi pe Rousseau mai însemnează a prețui scânteia divină cu care Dumnezeu cinstește din timp în timp omenirea în vre-unul din membrii ei. Orice iubitor al frumosului, orice inimă generoasă și curată este fără să vrea un adept al lui Rousseau. Și să-l iubim cu atât mai multă pietate cu cât acest scriitor, care nu aparține numai Franței ci întregii lumi, a suferit în viață.

Că a suferit mai mult din propria sa vină, din pricina sufletului său mândru, susceptibil și vibrător, să nu ne micșoreze cultul pentru el. Totul este că a suferit; și suferințele lui nu l-au împiedecat să lupte pentru fericirea semenilor săi, pildă pe care a urmat-o și cel mai genial elev al său, moșneagul Tolstoi.

Dar mă întristează de câte ori mă opresc în cripta sumbră a Pantheonului, în fața sarcofagului conținând rămășițele lui Rousseau. Tributul de admirație recunoscătoare a posterității

Dr. RÓTH KALMAN,

MEDIC.

TEMESVÁR-ERZSÉBETVÁROS.

Strada Batthyány 2. (Colțul str. Hunyady)

Consultațiuni: a. m. 8-10, d. a. 2-4 ore.

Consultațiuni separat pentru tuberculoși.

Altoire cu Tuberculin.

a fost crudă pentru marele om. Cum?... toată viața sa, bietul Jean-Jacques a trăit în mijlocul Naturii, s'a confundat cu natura, a iubit cerul albastru, aerul fluid, riul cu apele lui, pădurea cu foșnetul ei pentru ca trupul lui să zacă într'o boltă cenușie, mucedă și închisă?... Ah! dacă ați ști ce apăsătoare și fioroasă e atmosfera criptei Pantheonului, unde soarele nu'și poate trimite razele, nici cerul lumina lui albastră!

C. R. B.

APEL

cătră întreaga obște pentru ajutoarea inundațiilor.

Superioritatea bisericească a eparhiei Caransebeșului este constrinsă a se îndrepta din nou cătră întreaga obște românească pentru ajutoarea credincioșilor ei, atât de cumplit loviți de furia și valurile nimicitoare ale potopului din Mai 1912.

Încă nu s'au pierdut urmele fioroase ale potopului din vara anului 1910. Ținutul granitei bănățene este plin de înfățișări îngrozitoare și de amintiri dureroase.

Cea mai mare parte din cei loviți de elementara năpastă încă nici n'au început a se reculege și a'și suplini însemnatele pagube îndurarte; ba în ochii multor familii încă nu s'au uscat nici lacrimile după victimele înghițite de valurile infernale, ce s'au rostogolit din munții și dealurile despoiate acum de podoaba pădurilor seculare de odinioară.

Și iată primejdia unui nou potop s'a declanșat peste câmpurile și satele părții celei mai mănoase din eparhia Caransebeșului, care în 1910 a fost parte crătată, parte mai puțin atinsă de groaznică furtună.

Câmpurile verzi și holdele undulătoare, cari umpleau sufletul proprietarilor de nădejdea unei recolte îmbelșugate, au fost în câteva ceasuri inundate și înămolite. Drumuri, șosele și poduri nimicite. Sute de case și clădiri economice în câte o singură comună au fost răsturnate, total sau în parte zdrobite. Aspectul multor comune frunțase din eparhia Noastră prezintă o jalnică icoană. Pagubele se urcă la milioane. Ani de-arîndul vor trebui să treacă, până ce unii se vor putea reculege de pagubele avute; iară alții vor trebui să iee bățul pribegirii, spre a'și câștiga cu munca barem cele de lipsă pentru traiul de toate zilele.

Această nouă lovitură elementară este cu atât mai dureroasă, cu cât nu numai credincioșii au fost atinși, ci prin ei a fost și este greu încercată și biserica eparhială ca instituțiune.

Pentru salvarea așezămintelor de cultură, Consistorul pornise o vie mișcare în multe părți.

Zecile de edificii școlare ridicate în unii din urmă, spre a nu pierde școlile profesionale dela sate, așteaptă să li-se plătească prețul împrumutat dela bănci etc. Lucrările pentru alte zeci de clădiri sunt inițiate sau în curgere. Deci comunele bisericesti s'au angajat la frumoase jertfe pentru instituțiunile sale bisericesti.

Colecta pentru zidirea unui seminar nou, care a produs până acum un prea frumos rezultat de peste 200.000 cor., încă nu este încheiată și se spera tocmai dela mult promițătoarea recoltă o sporire îmbucurătoare a contribuțiilor.

În această situație plină de avânt, lovitură elementară, cu care din nou am fost cercați, este pentru eparhia Noastră o îndoită lovitură, care împiedică pentru mult timp un progres mai vădit.

Ajutorarea fraților nenorociți este deci nu numai o frățească și creștinească datorință, ci și o chestiune de deosebit interes obștesc, național și cultural.

Cu adâncă îngrijorare pentru viitorul multora din credincioșii noștri și pentru progresul eparhiei ne adresăm deci cu toată încrederea cătră

întreaga obște cu rugămintea, să binevoiască a contribui cu obolul său la ajutoarea celor lipsiți și nenoroviți. Sumele incurse se vor distribui pe calea sa.

Lovrana (Istria), în 4 Iunie 1912.

Dr. E. Miron Cristea.
episcop.

Din Londra.

Noul spor în budgetul marinei. — Mormântul lui Heine. — Ziua florilor. — Cuvinte către studenți.

27 Iunie 1912.

Acum o vreme, ministrul de finanțe — desvoltându-și înaintea parlamentului darea de seamă asupra budgetului, anunțase un excedent de 6,500.000 lire. Ce se va face cu acest excedent, nu spusese atunci; fiindcă, între altele, nu se știa cu deamănuntul proiectul de lege navală a guvernului german. Proiectul în chestie prevede pe acest an un adaus de 734,000 lire. Acum, știind aceasta, Anglia s'ar lăsa oare mai prejos? De loc; întrecerea trebuie să meargă înainte: este și între guverne ceva din spectacolul a doi gladiatori ce'și arată la circ piepturile și mușchii înaintea publicului. Și așa, dacă Germania a prevăzut sporul de 734.000 pentru marină, ministrul de finanțe al Angliei vine acum cu *sporul nou de 1,000.000 de lire*; și când stai să faci socoteala, afli că în cei din urmă 12—13 ani, budgetul marinei engleze a crescut dela 13,000.000 la suma monstruoasă de aproape 50,000.000 de lire.

Un deputat al partidului muncii, vorbind în cameră de noul spor, a zis: „Un mijloc prin care cheltuielile navale pot fi micșurate e de a i-se spune dlui Churchill, ca să ție mai puțin discursuri amenințătoare și provocatoare la prânzuri și cina”.

Se știe că Heinrich Heine e îngropat la cimitirul Montmartre din Paris. Corespondentul unui mare ziar englez scrie câteva rânduri curioase de rolul pe care îl joacă dela o vreme mormântul poetului. Iată pe scurt ce spune acest corespondent: Dacă te plimbi pe lângă mormânt, se întâmplă să vezi vre-un tinăr, că scoate din buzunar o scrisoare și o strecoară jos. Aștepti să plece, și apoi apropiindu-te — vei fi mirat, gășind la temelie pietrei mortuare o cutiuță de fier cu seamă de scrisori într'însa. Sfințenia locului te oprește să le atingi, și stai nedumerit: Oare ce să fie? Ce conțin aceste scrisori? O fi versuri? Poate poezii tineri din Montmartre îi aduc drept omagiu marelui cântăreț primele lor compoziții?! Și pe când te gândești astfel poate un alt tinăr are să vie. Și-l vezi că se pleacă și scoate din cutiuță o scrisoare — nu-i cea depusă de tinărul precedent: una deosebită cu un plic trandafiriu și poate parfumat; și fără să știe de prezența ta, o duce la buze tinărul, și o sărută. Taina ție-se desvăluie acum. Mormântul lui Heine e un ascuns *post-restante* — de când autoritățile vrea să oprească minorilor de a primi scrisori la adevăratul *post-restante*.

Ieri a fost ceea-ce se zice aici: *Alexandra's day*, ziua Alexandrei. În amintirea zilei, când regina Alexandra sosi din Danemarca, e un obicei de a se vinde flori tuturor trecătorilor pe străzi. Sunt acum vre-o 50 de ani, regina Alexandra fusese primită cu mare entuziasm în Londra. Poetul Tennyson o cântase:

„Răspândiți-i flori la picioare!”

Și flori, flori — o floare de răsuri a fost ieri în toată Londra; rar privește mai frumoasă! La marginea străzilor, pe trotuare, în grădini fete și femei în alb, cu panglici și panerașe împodobite, te întimpinău: un gologan răsura! Bine,

răsura ca răsura, dar graiul femeiesc și strălucirea ochilor dulci și zimbetul gurilor — astea cu ce le poți prețui? Vezi, că multe din aceste vânzătoare sunt marchize și lordese și doamne din lumea înaltă; și să capeți flori din mâni așa de aristocratice, e puțin lucru? În fața parlamentului fiica primului-ministru vinde, și în loc de gologani, aci curg lire de aur! Nu-i un fără floare la butonieră — și glasuri, însoțite de clopoței și terezii, auzi din toate părțile: „Poftiți, domnilor, flori de ziua Alexandrei!” Acum, frumuseța acestor flori, cum s'o descriu? De aș fi un simbolist decadent, care se respectă, aș zice: „De pânză sunt și n'au parfum, dar îți cântă de albe mâni fine și de sinuri calde — o romanță moale și albastră ca albastrul înfipitului și dulce ca dulcele sărutului...” Decât între mulțimea răsurorelor fără fiată, se amestecă ici-colo și flori proaspete, flori mirositoare, flori de toate culorile, cai prind a-ți murmura în cuvintele lui Rostand:

„Nous sommes les fleurs des fleurites,
Nous sommes les fleurs des marchands,
Les petites fleurs qui sont tristes
De ne pas fleurir dans les champs!”

Toți banii strinși din vânzare trec în visteria carității publice. Și știți ce sumă s'a strins? Peste 15.000 lire.

E obiceiul universităților engleze să acorde titluri de cinste oamenilor însemnați. Universitatea din Glasgow a oferit anul acesta titlul de „Doctor în Drept” dlui Bonar Law, conducătorul partidului conservator. Cu acest prilej dl Law a adresat studenților câteva frumoase cuvinte, pe cari le rezumez mai jos:

Un curs universitar nu-i un templu de știință, ci numai poarta templului, care poate fi atins pe alte căi. A zis Carlyle: „Acela care a învățat cum să învețe, poate învăța ori ce”. În astă vorbă e tot ce se poate spune despre educație, și nu-i trebuință de multă discuție cu privire la învățarea lucrurilor de folos. Cel mai bun sistem de educație e sistemul care învață pe om, cum să-și facă singur educația.

D. Larungu.

Dela frați

DIN ROMÂNIA.

Vizita studenților din Blaj în Craiova. În ziua de 20 Iunie n. am' sosit în Craiova 9 studenți în teologie dela seminarul din Blaj. Am fost primiți și conduși în oraș de cătră dnii profesori Marin Dumitrescu și I. Gelep.

În grup am vizitat în dimineața zilei de Joi, liceul Carol I., biblioteca liceului și muzeele de științe naturale dela liceu.

La liceu am fost primiți de corul elevilor sub conducerea dlui profesor Soloviu. De aci, ne-am dus și am vizitat bisericile: Sf. Treime, Sf. Dumitru, catedrala Madona-Dudu, localul Cercului Cultural al Ligei Culturale.

Masa de amiazi ne-a fost oferită de cătră dl Albert Steigler directorul institutului pedagogic, care a avut buna voință a ne acorda și găzduirea pe tot timpul sederei în orașul Craiova.

După masă, am fost conduși ca să vizităm gimnaziul militar, palatul administrativ, muzeul și biblioteca „Aman” apoi școala normală, unde direcția școlii după ce ne-a dat toate deslușirile, ne-a reținut la masă.

A doua zi, Vineri dimineața, blăjenii au vizitat frumosul parc „Bibescu”. Masa de 12 ni-s'a oferit la gimnaziul militar, unde amabilitatea și dragostea pentru tot ce este românesc a dlui colonel I. Vasiescu, comandantul gimnaziului, ne-a făcut să simțim că ne gășim în adevăr pe pământul ospitalier al regatului liberei României. S'au ținut cuvântări de cătră d. colonel Vasiescu și studentul Groza.

!S'a deschis!

Müller I. és Fia

stabiliment colector de fabrică, văpsitor de pânuri, curățător chemie și spălătorie de rufe cu aburi.

Arad str. Weitzer János nr. 7. (Noul palat gr. est.)

Totfelul de haine pentru bărbați, femei și copii se curătesc pe cale chimică, ori se văpsesc. Albiturile devin albe ca zăpada.

Se primesc albituri pentru călcat.

Cu trenul de 5 ore după amiazi, am plecat din oraș, îndreptându-ne spre Pitești și Curtea de Argeș. La gară am fost conduși de un număr însemnat de tineri studenți, de mai mulți ofițeri și de dñii profesori Marin Dumitrescu și I. Gelep. Despărțirea a fost cât se poate de călduroasă, cu promisiuni și speranțe de vedere în viitorul cel mai apropiat. *Un Blăjean.*

Scrisoare din Berlin

În jurul morții lui Caragiale.

Despre moartea lui Ion L. Caragiale, abia azi pot scrie și informa pe cetitorii „Românului”. Am fost prea ocupat cu cercetarea cauzelor și s'au știut prea puține, tocmai pentru că moartea aceasta, n'o aștepta nimeni și a venit subit. Am încercat de vre-o câteva ori apoi să prind condeiul, și să încredințez hârtiei, hotărârea grozavă a soartei, dar tot de atâtea ori am rupt filele, căci nu mă lăsa inima! Despre un om fic ori cine pe care l'ai iubit din tinerețe, al cărui nume însemna o primăvară bogată, pe care l'ai stimat, dar pe care dintr'un motiv oare care îl urăști azi, poți scrie ce vrei, însă că a murit, totuși foarte greu. Imaginați-vă deci cât de chinuitor este, ca tocmai despre acela pe care l'ai iubit totdeauna mai mult în viață și față de care admirația ta crește din clipă în clipă, ca o vijelie să fi slit a pronunța cea mai grozavă veste: Caragiale a murit!

Știrea despre moartea maestrului, am primit-o în localul „Societății academice române din Berlin”, Sâmbătă, seara, la orele 10. Imediat președintele societății dl Dr. I. Broșu, a adus la cunoștința membrilor, vădit impresionat, pierderea ireparabilă ce-a îndurat-o neamul românesc, și a ridicat ședința în semn de doliu. Tot deodată, s'a luat deciziunea, ca toți studenții să participe „în corpore” la funerariile, cari i-se vor face nemuritorului și ilustrului povestitor și artist.

A doua zi, Duminică, la orele 12, m'am prezentat la locuința maestrului din Schöneberg să aduc condolențe și să primesc informații mai precise. Urcai scările cu greu, și mă opream la fiecare treaptă. În viața mea nu mi palpitase vreodată inima mai tare. Și totuși nu mi venea să cred! Cu alte sentimente urcasem altădată aceleași scări, ce mi păreau scurte, și-acum nu voiau să se mai sfârșescă... Cu mâna tremurătoare sunai și după vibratul clopoțelului electric, se făcu din nou o liniște profundă, o liniște mortală. Pește câteva clipe se deschide ușa și fui întâmpinat de d-soara Cella Delavrancea, care mi-a primit condolențele și mi-a dat, cu cunoscuta-i gentileță câteva prețioase informații.

Maestrul Caragiale a fost bine, ba era în zilele ultime mai vesel decât totdeauna. Vineri seara, a lucrat împreună cu fiul dânsului, până noaptea târziu, iar cătră miezul nopții l-a dinis pe acsta din urmă, spunând că el va mai lucra ceva, și-apoi se va culca. Totdeodată l-a rugat să nu l' deștepte dimineată până ce nu se va deștepta el de bună voie. Se înțelege, că dorința sa, ca totdeauna când lucra mult, a fost respectată și a doua zi, Sâmbătă, nu l-au deranjat până la vremea mesii, pe la orele două. Atunci l-au aflat mort! Doctorul chemat în ajutor a constatat moartea, a cărei cauză pare a fi fost o congestie sau un anevrism. Astfel s'a stins flacăra geniului, care ardea în altarul minții și inimii lui Caragiale. Totdeodată mi-s'a mai comunicat că vor sosi în curând câțiva din prietenii cei mai intimi ai maestrului, cari vor lua apoi o deciziune asupra înmormântării. Am mulțumit și cu ochii plini de lacrimi, am părăsit locuința.

Azi cetesc însă în „Voss. Zeitung” următoarea versiune, care nu prea corespunde cu cele aflate și comunicate mai sus. Traduc deci un pasagiu din cuvânt în cuvânt: „În Sâmbăta trecută, când ziua era deja obosită de-abinelea, și soarele se gândea să se culce, un domn mai bătrîn, *căzu jos pe una din străzile Berlinului*. Aici sta în nesimțire, la pământ. Oare moartea i-a schimonosit, trăsăturile unice și caracteristice ale feții, cari erau ușor de remarcat? Pe cel atât de repede doborât, l-am văzut deja acum vre-o 25 de ani și mai bine; fața lui trada bunătate și dispreț de oameni, seriozitate gravă și totdeodată veselie, când nevinovată când batiocoritoare, putere de muncă îndărătnică, conștie, și o genială și ușuratică nepăsare și slăbiciune. Contraste puternice, cari păreau a se lupta unul împotriva celuilalt, prietenesc sau vrăsmășesc. Un domn mai bătrîn, s'a prăbușit mort la pământ. Pentru Berlin, asta însemnează, că unul dintre cele trei milioane de locuitori ai orașului, a dispărut pentru vecie de pe suprafața pământului; pentru cercul familiei sale, prietenilor și cunoscuților, o veste zguduitoare; pentru patria sa o pierdere grozavă și deocamdată ireparabilă; căci răposatul era cel mai însemnat autor dramatic al României: I. L. Caragiale etc. etc.” Așa spune jurnalul german!!

Luni am vizitat din nou familia ilustrului defunct și mi-s'a spus, că Marți deja rămășițele pământești ale lui, vor fi expuse în capela din „Erster Schöneberger Friedhof”, unde se și poate vedea. Împreună cu prietenul N. Danielopol, m'am dus la timpul indicat la cimitir, unde am aflat pe dñii Bacalbașa și Gusti, cari depuseseră deja o frumoasă coroană din partea Teatrului Național, cu pantile tricoloră purtând inscripția: Lui Caragiale: Teatrul Național. Fiind îmbalzat, am putut vedea prin sticlă capul maestrului, care își păstrase încă aceeași înfățișare caracteristică și după moarte. Părea, că el, care satirizase o lume întreagă, într'o clipă sublimă își scrisese pe buze cea mai puternică și ultimă satiră, împotriva celui mai puternic inamic: moartea. Iar pe frunte îi schinteia coroana genialității...

Miercuri la orele 1/2 s'a prezentat la capelă în număr complet „Societatea acad. rom. din Berlin” sub conducerea dlui președinte Dr. Broșu și s'a depus o cunună de flori naturale pe sicriu, iar din partea studentelor române a adus o coroană d-soara Mirea. Discursuri, la dorința expresă a familiei răposatului, nu s'au ținut. Seara la orele 6, a fost adusă prin membrii legației românești de-aici, cununa splendidă din partea Regelui Carol.

Miercuri au sosit cu expresul prietenii iubiți ai lui Caragiale: Delavrancea Vlahuță și Gherca-Dobrogeanu. Prezentându-mă dlui Delavrancea, ca să cer informații în chestia înmormântării, respective transportării în România a lui Caragiale, mi-s'a spus că aceasta se va face numai la toamnă, prin Noemvre. Cauza n'am aflat-o încă exact. Sunt mai multe ipoteze, dar până ce nu voi primi informații precise, nu pot afirma deocamdată nimica.

Cât privesc operele inedite ale maestrului, iarăși nu e cunoscut oficios nimic. Se afirmă însă, că ar fi rămas material bogat, în mare parte nerevăzut de Caragiale și se știe câtă greutate pune el, tocmai pe *acest* fapt. Despre celelalte o să vă informez într'o viitoare scrisoare.

Coresp.

— „Românul” se găsește de vânzare la chioșcul de ziare dela gara căilor ferate a statului (Staatsbahnhof) din Viena.

Polemica lui „Le courrier européen” cu Românul.

Un publicist ungar, d. Dr. Francisc Albert, publicase într'unul din numerii lui „Le courrier européen” o critică aspră și dreaptă asupra actualului regim despotice din Ungaria. Cu această ocazie însă i-au scăpat din peană și câteva observări nedrepte la adresa bisericilor din Ungaria, cari din veniturile lor ce cresc an de an, susțin școli, în cari „obscurantismul și dogma predomină”. La aceste observări, ziarul nostru a scris un răspuns în Nr. din 11 Iunie a. c. D. Dr. Francisc Albert revine asupra articolului nostru, scriind următoarea replică în Nr. 25 al revistei „Le courrier européen”: „Puterea bisericii în Ungaria.”

Mi-se comunică un articol al „Românului” din Budapesta (?) din 11 Iunie, care, primind într'un mod măgulitor ultimul meu articol din „Courier européen” despre tulburările din Budapesta, face oare-cari rezerve în privința bunurilor eclesiastice, cari, după părerea mea, ca proprietăți inalienabile ocupă un loc monstruos în repartitia solului arabil din Ungaria. Eu n'am făcut decât să constat un fapt ilustrat prin statisticele oficiale. Proprietățile inalienabile ale bisericilor și ale malthului cler, cari în 1870 erau de 1,288.612 arpenți*, au crescut indoit în 1900, atingând suma de 2,506.275 arpenți, iar această progresiune continuă de atunci și mai departe. Eu n'am acuzat în special biserica cutare sau cutare că acaparează domenii de o întindere foarte vastă, cari apoi devin inalienabile. Am semnalat însă un izvor foarte evident, care constituie o gravă îngrijorare pentru țărânul maghiar sau nemaghiar. „Românul” însă îmi reproșează tot acolo că aș fi desaprobat învățământul confesional — prin firea sa obscurantist — care este impus duor treimi din copiii regatului. Eu însă nu voi înceta să mă revolt împotriva unui fapt unic în Europă: statul ungar întreține (?) școli confesionale, dar renunță, în favorul clerului, la dreptul și datoria sa de a le administra; faptul acesta are drept urmare că biserica e pusă mai presus de școală, preotul mai presus de învățător și dogma mai presus de știință”.

D-lui Dr. Francisc Albert nu-i succede să înrepte cele spuse de d-sa în numita revistă franceză. Primo loco trebuie să răspundem că „Românul” nu apare la Budapesta, ci în Arad și că învățământul confesional al bisericilor noastre românești nu poate fi *obscurantist*, câtă vreme e predat după programul aplicat și în școlile statului și controlat de comisari guverniali; tot astfel de puțin întemeiată e și afirmația că statul *întreține* școlile noastre confesionale; le acordă numai niște subvenții foarte mici, nu le *întreține*. Dacă guvernul maghiar ne-ar crea nouă școli naționale după cum le cerem noi, bisericile noastre bucuroase ar renunța la învățământul confesional, deoarece acesta le procură o mulțime de greutate și spese; așa însă, câtă vreme *ideea de stat maghiar e pusă mai presus de școală, jandarmul mai presus de învățător și șovinismul mai presus de*

*) Un arpent ar 30—61 de ari, care măsură variază în fiecare țară.

Rog să fiți cu atențiune la prețurile introduse de mine!

Talii de batist 2—3—4—5 cor. talii etamine 5'50—6'50 cor. talii de carton 1'50—3 cor., jupoane de lister 3—4 cor., haine pentru copii 2—3—4 cor., jupoane de elott 2'80—5—7 cor., șapei, pălării și șorțuri pentru copii.

Senzație: cravate pentru domni, foarte potrivite pentru gulere înalte, 1 bucată numai 20 fil. Cămăși pentru bărbați, bismăluțe, cartoane, zefire cu prețuri ieftine. Ghete de pânză pentru copii 1—1'40 fil., pentru dame 1'50—3'40 fil., pentru domni 2'80—3'80 fil., trăsuri pentru copii, mare asortiment de umbrele și ploiere.

Wilhelm Andree, Sibiu—Nagyszeben, Dragonerwache.

știință, noi ne vom lua refugiul la învățământul confesional, care singur poartă pecetea națională și liberală în aceste vremuri de cumplită prigonire a limbii și naționalității noastre.

Cronică externă.

Imprumutul Chinei. Încă pe timpul revoluției din urmă, care a pus capăt domniei dinastiei Mandu sindicatul financiar belgian, la spațele căruia sta Rusia făcuse un ofert de împrumut guvernului chinez, pentru că pe atunci era fără indoielă, că cu puțină bărbăție și cu o sumă corespunzătoare de bani pentru plățirea soldurilor trupelor și cumpărarea câtorva frunțași ai revoluției domnia dinastiei Mandu ar fi putut fi asigurată. Rusia voia prin împrumutul acesta să deoblige dinastia Mandu. De mai înainte încă o grupă de 4 puteri: Anglia, Franța, Germania și Statele-Unite, făcuse ofert pentru zidirea drumurilor de fier în China centrală și cea sudică. Dar nu s'a putut ajunge la nici o înțelegere în privința condițiilor și după multe debateri s'a format sindicatul mai întâi a trei puteri, apoi a patru puteri. Imprumutul însă nu s'a putut încheia din cauza opoziției puternice a provinciilor contra împrumutului străin.

Declarându-se republica guvernul republican a continuat tratativele în chestia împrumutului cu sindicatul, în care a intrat într'aceea Rusia și Japonia și suma împrumutului a fost stabilită de 60 milioane fonți sterlingi. Cu toate că consorțiul financiar e gata a da împrumutul și a stabilit condițiile, guvernul chinez l'a respins pe baza, că condițiile puse nu le poate primi. Sunt cunoscut de altcum intențiunile Rusiei în Manduria de nord, în Mongolia și Turchestanul chinez, pregătirile ei pentru a anexa teritoarele aceste la imperiul său. Imprumutul dat odată ea va presiona politicește asupra Chinei. Aceleași scopuri le urmărește Japonia în Manduria de sud. Condițiile grele de controlă la întrebuintarea sursei împrumutate, puse de consorțiul financiar al celor 6 state sunt motivate prin faptul, că situația internă a Chinei nici decum nu dă o garanță pentru acest împrumut. Yuansikkai și-a pierdut toată autoritatea la poporul chinez și menținerea guvernului la putere nici decum nu e asigurată. Răscoalele soldaților în toate părțile imperiului, cauzate de împrejurarea, că nu se plătesc soldurile trupelor și neîncrederea mare a poporului față de persoana lui Yuansikkai, sunt tot atâtea momente, cari îndeamnă puterile de împrumut la luarea celor mai riguroase măsuri de precauțiune. Poporațiunea chineză de altcum e contrară oricărui împrumut străin.

Războiul italo-turc. Guvernul englez a făcut marilor puteri o nouă propunere pentru aplanarea conflictului italo-turc. După propunerea guvernului englez, Tripolitania va rămânea în posesiunea Italiei, care recunoaște suveranitatea religioasă a Sultanului asupra acestei provincii. Italia se obligă în schimb de a evacua Cirenaica și insulele din Marea Egee. Turcia va primi despăgubiri pentru Tripolitania dar va trebui să restituie Italiei cheltuielile cauzate prin acțiunea în Marea Egee.

Agenția Stefani află din Buchenez, că trupele italiene au atăcat întăriturile dușmanului din fața Sidi-Saidului.

Coloana italiană a alungat pe dușman, o trupă de 6000 oameni, din pozițiunile lui și l'a silit să se retragă lăsând 500 de morți. În același timp extrema aripei stânga a trupelor italiene a luat cu asalt și a distrus lagărul dușmanului. Pierderile italienilor au fost doi ofițeri și 18 soldați morți și 112 răniți.

Cu privire la aceasta luptă și victorie a armelor italiene generalul Garioni a trimis o telegramă guvernului italian, care prim-ministrul

Giolitti a citit-o în senat: Dimineața la orele 8.30 gloriosul nostru drapel a fost arborat pe vârful dela Sidi-Said, care a fost cucerit asupra unui vrăjmaș numărös înfărit acolo, în urma unei violente lupte la care au luat parte toate trupele de sub ordinele mele.

CRONICA ȘCOLARĂ

Rezoluțiile ministeriale în cauza folosirii manualelor școlare.

La număröasele întrebări ale stimaților colegi în chestia manualelor școlare, pentru orientarea colegilor, țin de cuviință a face unele mici estrase din rezoluțiile ministeriale date în merit.

Conform alineatului 2 al rezoluției dela 29 Maiu 1911 Nr. 16593 (Vezi Hivatlos Közlöny Nr. 11) dispune: dacă procedura de aprobare a unei ediții neschimbate a unui manual — deja aprobat în ediția anterioară — nu să finalizează până la timpul folosirii (începerii anului școlar), aceea ediție neschimbată să poate folosi în acel an școlar; dacă însă nici în decursul aceluși an școlar manualul nu obține aprobarea, atunci nu să mai poate folosi.

În conformitate cu rezoluția ministerială dela 20 Februarie 1912 Nr. 13546 (Vezi Hivatlos Közlöny Nr. 5/1912) și în temeiul §. 20 al art. de lege 27 din 1907 în școlile cu ajutor de stat să pot folosi numai manuale aprobate și de minister.

Conform rezoluției ministeriale dela 18 Martie 1912 Nr. 37140 (Vezi H. Közlöny Nr. 9/1912) cu începerea anului școlar 1912—13 să pot folosi manuale cari au obținut aprobarea ministerială și în ultimele lor ediții și a căror aprobare s'a publicat deja în monitorul oficial.

Caransebeș, 27 Iunie 1912. **Iullu Vula.**

INFORMAȚIUNI

Arad, 1 Iulie n. 1912.

Secțiile științifice-literare.

— Convocare. —

Conform §-lui 17 din „Regulamentul general al secțiunilor științifice-literare ale Asociațiunii” convoc prin aceasta pe onorații membri ai secțiunilor pe ziua de Duminecă în 14 Iulie n. a. c. la orele 11 a. m. la

Sedința plenară ordinară,

care se va ținea în sala de ședințe a comitetului „Asociațiunii” (Sibiu, str. Șaguna Nr. 6) cu următoarea ordine de zi:

1. Deschiderea ședinței plenare la orele 11 a. m.
2. Raportul secretarului literar către ședința plenară.
3. Stabilirea ordinei de zi.
4. După amiază ședințele singuraticelor secții.

Sibiu, în 28 Iunie 1912.

Prezidiul Asociațiunii:
Andrei Bârseanu.

Cursurile dela Văleni.

Cursurile de vară la Vălenii-de-Munte — după cum am anunțat — se vor deschide în mod neobișnuit de solemn fiind de față și prințul Carol, mitropolitul Moldovei, episcopul Hușului, profesori universitari, apoi preoți, învățători și studenți. Ori cine va merge dela noi e așteptat cu cea mai mare dragoste.

S'a constituit un comitet pentru primirea și încvartirarea oaspeților. Secțiunile Ligei Culturale și-au anunțat venirea, tot așa un mare număr de frunțași ai culturii românești din regat și dela românii din afară de regat. Se prevăd pentru ziua deschiderii mai bine de 4000—5000 vizitatori. Reducerile pe C. F. R. cu 75 procente îmbie un fericit prilej să meargă și mai mulți.

Pe lângă cursurile obișnuite, vizitatorii vor avea prilejul a asista și la cursurile institutorilor și învățătorilor din Țară, cari cursuri vor avea loc tot la Văleni.

Iubirea noastră de neam și de cultură trebuie să ne îndemne a merge cât mai mulți, spre binele nostru și al neamului. Cursurile încep la 1 Iulie st. vechiu.

Programul cursurilor:

- Virgil Arion, Sociologie.**
G. Bogdan-Duică, Pedagogie.
St. Bogdan, Curente nouă în chimie.
V. Bogrea, Literatură străine.
Coroian, conferențiar la Universitatea din Iași, Drept român.
N. Ciotori, Mitologie și literatură nordică.
N. Cartoian, Din literatura populară.
A. C. Cuza, Economie națională.
N. Dobrescu, Istoria Bisericii române.
Nerva Hodos, Tiparul românesc.
I. Hașegan, Horticultura în gospodăria noastră națională.
N. Iorga, Scrisori de boieri și jupăne.
G. Murgociu, Pământul românesc.
S. Măndrescu, Influența germană asupra literaturii noastre.
C. Moisil, Monete antice din România (trei lecturi).
Perile Papahagi, Din Viața Aromânilor.
V. Pârvan, Civilizații italiene.
N. Popovici-Lupa, Viața agricolă românească.
N. O. Popovici-Lupa, Din economia noastră agricolă.
N. O. Popovici-Lupa, Despre asistența publică.
I. Răducanu, Ficțiuni și realități din viața noastră economică.
I. Răducanu, Politica socială.
Dr. I. Simionescu, Științe naturale.
C. Șumuleanu, Vinurile noastre.
H. Stahl, Cum se vorbește?
I. Ursu, Cauzele mării și scăderii noastre, 3—4 lectii.
Ștefan Velovan, Psiho-fiziologie.

D. Oct. Goga la înmormântarea lui Caragiale. După cum aflăm din isvor sigur, „Asociațiunea” din Sibiu va fi reprezentată la înmormântarea lui Caragiale care va avea loc la toamnă prin secretarul ei, d. **Octavian Goga** care a fost unul din cei mai iubiți prieteni ai marelui mort.

Serbătorirea la Viena a d-lor Mărcuș și Crișan. Distinșii noștri artiști, pe cari vom avea fericirea să-i auzim la concertul ce se da de domnia-lor azi, Marti în 2 Iunie stil nou în sala dela „Crucea Albă” în Arad, au fost Vineri seara obiectul unei sincere serbătoriri din partea studenției și a coloniei române din Viena,

FILIALA DIN ARAD,

Bulevardul ANDRÁSSY n-rul 20.

(Palatul Fischer Eliz)

a BAZARULUI DE DANTELE din Budapesta

va aranja

Vânzare ocașională

pentru vară.

Mătăsuri cor. 1-16; materii de dantele dela 48 fileri în sus; dantele dela 2 fileri în sus; Maideire dela 94 fileri în sus; ciorapi de muolin de mătăsă dela 85 fileri în sus; resturi de dantele cu preț scăzut de 50%.

adunată în sala otelului Riedhof. Pentru artiștii noștri, cari s'au bucurat de deosebite simpatii la Români din Viena, au vorbit dnii: Dr. Marmeliuc, preș. al „R. June”, Dr. St. N. Ciurcu, Nae Popăscu, Dr. Lazăr Popovici și actorul Băilă. Au răspuns ambii artiști cu cuvinte pline de o caldă emoție, după aceea a cântat dșoara Magdalena Cocorescu (piano) și dnii Mărcuș, Crișan și Medrea, iar d. Băilă a declamat poezia „Graiul Neamului” de Coșbuc.

Statul român și aeroplanul Vlaicu. Intr'o scrisoare adresată ziarului „Adevărul” d. Romulus Cocea, electro-tehnician din Constanța, constată următoarele adevăruri:

E trist și regretabil ca statul român să abandoneze străinilor puținele valori tehnice ce avem și noi și mai ales să lăsăm ca străinii să se îmbogățească de pe urma lor. Se știe că aeroplanul „Vlaicu Nr. 2”, cu toate modificările reușite, s'a construit la școala de arte și meserii din București, cu cea mai mare bunăvoință a d-lui inginer director Panaitescu și cu tot concursul efectiv al maștrilor dela atelierele respective.

Avem dar în țară ateliere, cari au dat probă că pot executa cu cea mai desăvârșită artă astfel de aparate: avem meseriași și maieștri atât de capabili, încât acest aparat „Vlaicu” a stârnit, prin execuția și forma lui, admirația celor dela Viena. Iar azi telegramele dela Viena ne aduc îmbucurătoarea știre că Vlaicu a zburat, repurtând un adevărat succes cu aparatul lui.

Imi pun întrebarea: Pentru ce nu căutăm să dăm onoarea, locul și puțința inginerului Vlaicu de a fi ferit de mizeria zilei de mâne, onorându-l pe dânsul și îmbogățindu-ne pe noi, căci intențiune „Ligei patriotice aeriene” de a înzestra armata cu câteva zeci de aeroplane, va costa câteva milioane.

Ei bine, aceste milioane, dacă s'ar construi aeroplanele în țară, ar rămâne aci și am avea un cuvânt mai mult de a ne mândri că totul e numai operă românească.

Dar cum? Vom trimite milioane peste graniță, de unde ni-se vor trimite aeroplane cu eticheta: „Bon pour l'Orient!”

Noi advocați români. Aflăm că dd. Dr. Ioan Cupu din Săliștea Sibiului și Dr. Victor Moldovan din Năsăud, doi tineri de frumoase speranțe, au dat în Târgul-Mureșului cu deplin succes examenul de liberă practică avocațială (censura).

Felicitările noastre.

Moartea lui Caragiale și colonia română din Paris. Corespondentul nostru din Paris, ne trimite următoarele rânduri:

„Moarte marelui scriitor român a avut un adânc răsunet în inimile compatrioților săi din capitala Franței. Trista știre s'a aflat la Paris, Joi după amiază. Niciodată nu am văzut în cartierul Latin o mai melancolică adunare de români. La mesele cafenelelor, dealungul bulevardului Saint-Michel, în rue des Ecoles, și pe alte străzi învecinate, grupuri de români, ale căror fețe exprimau o dureroasă uimire, comentau această moarte fulgerătoare și neașteptată.

Cu toți erau mai ales lacomi de amănunte. Ziarele românești cari au sosit Joi la Paris, nu au conținut decât rânduri scurte, tipărite cu litere grase, anunțând laconic moartea glorioșului prozator. Ziarul „Românul” pe care l'am primit în scara aceleiaș zile și pe care m'am grăbit să-l comunic și românilor din Cartierul Latin, a potolit intru câțva întristată lor curiozitate: Ziarul din Ardeal a conținut, în adevăr, știri mai complete și mai ample asupra morții lui Caragiale, decât celelalte ziare din Regat.

„Nu voi uita nici odată tinerile fețe adânc îndurerate ale românilor din Paris, așa cum le-am văzut eri, Joi, dealungul bulevardului Saint-Michel. Și soarele glorios, cerul albastru

și curat din acea după amiază se vor confunda cred, mai târziu, în sufletele lor, cu o fulgerătoare știre a morții lui Ioan Luca Caragiale.

Fie-i țărâna ușoară!

Promoție. Zilele aceste a fost promovat d. Iuliu Ionescu în doctor iuris al universității din Budapesta.

Felicitările noastre călduroase!

D. Titu Maloiescu în Viena. Împăratul a primit la ora 1 jum. d. a. în audiență pe d. Maloiescu. Cu prilejul audienței de azi, împăratul a conferit dlui Titu Maloiescu, primul-ministru al României, marea cruce a ordinului „Leopold”.

Cununie. Domnișoara Ecaterina R. Virloiu din Rudăria și dl Nicolae Bădin, teolog din Moceris, fidanțați — iar cununia religioasă vor serba-o în 1 (14) Iulie în biserica gr.-or. rom. din Rudăria.

Un gest frumos și nobil. D. Nicolae Iliescu, farmacist în Pitești și fiu al comunei noastre, a donat 100 cor. pentru ca să se cumpere cărți folositoare pentru cultura poporului. Pentru fapta aceasta nobilă și românească, îi mulțumesc dlui N. Iliescu în numele poporului din comuna Cioara de jos.

Constantin Oancea, preot.

Invitare la o excursie. În romanticii noștri munți apuseni, comitatul Turda-Arieș e pentru românii din regatul Ungariei unul din cele mai bogate locuri în amintiri istorice. Lângă orașul Turda a căzut capul celui mai mare erou al nostru, al lui Mihai Vodă Viteazul.

Tot în simul munților noștri frumoși și bogați în eroi știuți și neștiuți, a ieșit și Avram Iancu, regele munților. Turda e orașul devenit celebru prin demonstrațiile șovine ale maghiarilor împotriva energicului dr. Ioan Rațiu. Munții noștri, pe lângă amintirile istorice, sunt bogați în frumuseți romantice, încât neconținut sunt vizitați de străini din toată lumea, care se desfată în acest rai dumnezeesc. Cu atât mai mult deci trebuie să-i viziteze românii. În timpul din urmă a fost deschisă o nouă linie ferată: Turda—Câmpeni—Abrud, așa că condițiile de comunicație în aceste părți, până în satele Moșilor noștri sunt excelente. Rugăm deci ca intelectualii și poporul din comitatele învecinate să cerceteze aceste frumuseți naturale, cunoscute până acum numai de străini. Timpul plecării din Turda între 4 și 10 August, va fi publicat ulterior prin ziare. Orice informații până la 20 Iulie st. n. se pot căpăta dela dl dr. George Pătăcen, avocat în Turda.

Cu stimă

Emil Kormos Alexandrescu, dr. George Pătăcean, Neculae Solomon, dr. Marius Telkes, dr. Ioan Oltean,

Turda, în 2 Iulie 1912.

Un învățacel român al școlii de industrie din localitate — distins. Școala comunală de industrie din Arad a aranjat în 29 și 30 Iunie c. cea dintâi expoziție a obiectelor confecționate de învățacel. Cu această ocazie învățacelul român compactor Petru Bosniac a fost distins cu o diplomă comemorativă și cu un galben de 10 coroane. Atragem atenția societății românești asupra acestui băiat brav.

Catastrofa dirigeabilului german „Schwabben”. Am amintit și noi într'un număr trecut al ziarului nostru despre catastrofa balonului dirigeabil „Schwabben”, care făcea curse de pasageri și poștă.

Amănuntele acestei catastrofe — care numai mulțumită unei împrejurări fericite nu a avut și victime omenesti, — sunt următoarele:

Balonul făcuse cursa în cele mai bune condițiuni și tocmai se pregătea să descindă, când, pe la 1 și jum. d. a., se stârni un vânt puternic care-l împinse înainte, în înaltul văzduhului. Peste câteva clipe, însă, „Schwabben” se prăvăli la pământ, iar întregu-i schelet fu prefăcut în bucăți. Compartimentele de gaz se goliră repede și puțin după aceea se auzi o detunătură asurzitoare, iar întreg balonul fu cuprins de flăcări. Pasagerii putuseră părăsi la timp nacela.

Dirigeabilul încins se ridică din nou dela pământ, luând cu sine pe oamenii echipajului cari, groaza morței, se aruncară din gondolă. Deși mulți din ei răniți, totuși oamenii echipajului se agățară din nou de parapetele dirigeabilului, spre a-l atrage și menține la pământ.

Flăcările au distrus prefăcând în cenuse în-

velișul și toate părțile de lemn ale balonului. În cele din urmă focul a fost stins de pompieri. În momentul catastrofei se aflau pe bordul dirigeabilului un mare număr de persoane; 40 au fost rănite, dintre cari 7 mai grav. Un soldat a dispărut. Printre victime e și inginerul șef Dürr, dirigintele șantierului societății „Zeppelin”. Detunătura a fost atât de mare, că par'că ar fi fost o salvă de mii de tunuri. Geamurile dela un mare număr de case din strade îndepărtate au fost făcute tândări.

Principe moștenitor tuberculos. Din cercurile curții din Petersburg se vestește, că principele moștenitor al Rusiei este grav bolnav. Medicii au constatat tuberculosă la osul genunchiului drept. Principele moștenitor Alexe, care implinise 8 ani, nu mai poate umbla deloc. Se crede că boala este incurabilă. De aceea la curtea țarului stăpânește o dispoziție sufletească foarte deprimată.

Noul țar pentru căile ferate ungare a intrat în vigoare de azi, Luni în 1 Iulie st. n.

Coranul. Dl dr. S. O. Isopescu, docent la facultatea teologică a universității din Cernăuți, a îmbogățit literatura religioasă cu o lucrare voluminoasă, care poartă titlul „Coranul”. Traducerea e făcută după originalul arabic. Se capătă în librăriile din Cernăuți, cu prețul de 10 cor.

Duel între ministrul de război al Serbiei și un deputat. Ministrul de război Putnik s'a bătut Vineri dimineața în duel cu deputatul naționalist Agatonovici — cel care, în plină ședință a scupștinei, l'a apostrofat în termeni insultători. S'au schimbat câte două focuri de pistol, fără nici un rezultat. Adversarii nu s'au împăcat pe teren.

Arestarea unui ofițer german în Rusia. Locotenentul Dahn, din regimentul 46 de artilerie din Wolfenbuttel, care se afla în Rusia spre a face studii militare, a fost arestat de autoritățile rusești la Alexandrowo sub bănuiala de spionaj. El a fost dus la Varșovia și închis în fortăreața garnizoanei. Comandantul regimentului german a intervenit în grabă pentru eliberarea locotenentului Dahn, dar fără rezultat.

După alte știri, locotenentul Dahn a fost arestat de autoritățile rusești ca o răsbunare în contra arestării la Berlin a căpitanului rus Kostevici.

O fundațiune originală. Consiliul comunal al Berlinului după o vie discuție, a acceptat un legat cu adevărat original. Judecătorul sindic Julius Elsner Gronow a lăsat prin testament orașului Berlin 2000 mărci cu obligațiunea de a capitaliza dobânzile până se va face o sumă care să acopere datoria publică a capitalei, care e azi de vre-o 700 milioane.

Consilierul socialist Bruns a stabilit prin calcule că, după 300 ani, legatul în chestiune, capitalizat cu dobândă de 4 la sută, va reprezenta 250 milioane, iar după 400 de ani, 5 miliarde și jumătate.

Victimile aviațiunii. În ziua de 5 Mai, la aerodromul St.-Job, aviatorul Albrechts aterisind prea brusc a fost aruncat din aeroplan și ucis pe loc. La 13 Mai, la aerodromul din Brooklands, aviatorul Fischer și pasagerul său Mason au fost uciși într'un accident provenit prin cabrarea aparatului din cauza slăbirei motorului. La 13 Mai, la aerodromul dela Etamps, căpitanul-aviator Eichmann, voind să încerce un nou aparat Blériot donat armatei de revista „L'Illustration”, cade din cauza unui defect de construcție și se ucide. La 21 Mai, pe câmpul de cursedin Mincapolis, aviatorul Southard făcând un viraj prea scurt, aparatul se restoarnă sfărâmându-se de pământ și ucigându-l. La 25 Mai, la aerodromul dela Johannistal, locotenentul-aviator Slighting pasager pe aparatul condus de pilotul Fokker, fu ucis în urma unui accident provenit dintr'un defect de construcție, una din aripele aparatului rupându-se în aer. Pilotul s'a ales numai cu câteva răni. La 1 Iunie, la aerodromul din Juvisy, aviatorul Reby, pasager pe aeroplanul condus de pilotul Colardeau și-a găsit moartea într'o călătorie făcută cu acesta. Cauza ar fi un viraj greșit. Pilotul a fost grav rănit.

CRONICA SOCIALA

Concertul Mărcuș-Crișan.

Din cauze neprevăzute, d-șoara *M. Cocorescu* nu va lua parte la turneul proiectat; programul însă nu va suferi nimic, deoarece în locul d-șoarei Cocorescu va cânta d-șoara *Aurora de Barbu*. Programul concertului, pe care-l publicăm și în nr-ul de azi, va fi acelaș pentru întreg turneul. La 1 Iulie artiștii noștri vor cânta la Oradea-mare; în 2 Iulie la Arad; în 4 la Alba-Iulia; în 7 la Brad; în 9 la Abrud; în 12 la Lăpuș; în 14 la Bistrița; în 16 la Gherla; în 19 la Cluj; în 21 la Orăștie; în 23 la Sebeș; în 24 la Seliște; în 26 la Făgăraș și în 28 la Brașov.

Aducem publicului românesc vestea îmbucurătoare că d. *Ionel Crișan* este angajat la opera din *Gablonz*, iar d. *Ștefan Mărcuș* la cea din *Troppau*. Ambii au fost distinși cu premii de Academia de muzică din Viena: d. *Crișan* a luat premiul *Karl Goldmark*, iar d. *Mărcuș*, premiul Academiei.

Interesul pentru concertul acesta, care-î unul din evenimentele artistice mai însemnate din acest an, crește zi de zi, încât ne temem ca publicul românesc din provincie, care va lua parte la concert să nu rămâie fără bilete. Facem de aceea un călduros apel către onor. public ca să se grăbească și să cumpere bilete, sprijinindu-i prin aceasta pe valoroșii noștri artiști cari merită tot sucursul nostru. Dela zelul ce-l vom arăta, atârnă nu numai reușita concertului, ci și dovada că suntem un popor cult, înțelegător de artă, și prin urmare capabil de sentimente nobile.

Programul concertului:

1. a) I. Cl. Iuga: „Tu te duci bade sărace”... (doină); b) T. Brediceanu: „Mândro de dragostea noastră”... (doină). D. Ștefan Mărcuș.

2. a) I. Cl. Iuga: „Duce-m'ăș cu luna 'n nor”... (doină); b) T. Brediceanu: „Arde-mi-te-ai codru des”... (doină). D. Ionel Crișan.

3. a) G. Dima: „Somnoroase păsărele”; b) G. Dima: „Curcile”; c) G. Meyerbeer: Aria lui Urban d. o. „Ugenoții”. D-șoara *Aurora de Barbu*.

4. G. Verdi: Duett d. o. „Don Carlos”. Dnii St. Mărcuș — I. Crișan.

5. a) I. Scarlatoșcu: „Glas de clopote”; b) G. Dima: „Cerule meu”; c) R. Wagner: Romanța lui Wolfram d. o. „Tannhäuser”. D. Ionel Crișan.

6. . . Acest număr la pian îl va cânta d-șoara de *Barbu*.

7. a) I. Scarlatoșcu: „Spune-mi codrule vecine”...; b) G. Dima: „Seguidilla”; c) R. Leoncavallo: Aria lui Canio d. o. „Bajazzo”. D. Ștefan Mărcuș.

8. a) G. Donizetti: „L'Addio”. (Duet). D-șoara A. de Barbu — d. I. Crișan; b) G. Verdi: Terzett din opera „Il Trovatore”. (Act. I.). D-șoara A. de Barbu — d-nii St. Mărcuș și I. Crișan.

În Arad concertul va avea loc la *Crucea albă* în 2 Iulie. Inceputul la orele 8 seara.

Textul cântărilor se vinde seara la cassă. Bilete se găsesc de vânzare la „Librăria diecezană” și seara la cassă.

Pretul locurilor: Locul I. 5 cor. (pentru 1 familie de 3 persoane, locul I. 10 cor.); locul II. 3 cor.; locul III. 2 cor. Intrarea 1 cor. de persoană.

*
Reuniunea femellor române din comitatul Târnavei-mici va aranja o petrecere de vară,

Duminecă în 14 Iulie n. 1912 în Diciosânmartin în sala cea mare dela hotelul „Nemzeti”. Venitul curat este destinat pentru fondul reuniunii. Prețul de intrare: Pentru o persoană 2 cor., pentru familie de 3 membri 4 cor., iară peste 3 membri 5 coroane. Inceputul la 8 ore seara.

NR. Suprasolvirile marinimoase se primesc cu mulțămintă și se cuatează pe cale ziaristică. Ofertele benevole să se trimită la adresa domnișoarei Maria Căluțiu în Dicsöszentmárton.

ECONOMIE.

Un părinte al poporului.

P. S. Sa episcopul M. Cristea a dat de curind cătă clerul și poporul din eparhia ortodoxă română a Caransebeșului următoarea lăminată circulară:

În săptămânile trecute am primit dela Lugoj o cărticică, care cuprinde darea de seamă a oficiului de vice-comite, cătră adunarea generală a comitatului Caraș-Severin, ținută în luna Mai 1912. Frunzărind prin acea dare de seamă despre starea în toate privințele a locuitorilor din comitat, cu durere am aflat între altele, că în cursul anului trecut — 1911 — au fost cu totul 461 cazuri de foc și anume în 212 comune.

Având în vedere, că pe teritoriul comitatului sunt vre-o 363 de comune, constatăm, că într'un singur an a fost foc în două treimi din numărul întreg al comunelor; iară iocoana acestor nenorociri devine și mai posomorită, dacă știm, că pagubele cășunate de foc au fost de 894.012 cor., deci aproape un milion. Și fiind numai unii asigurați în contra focului dintre cei loviți de aceasta nenorocire, cei mai mulți au rămas de pagubă și astfel aceștia trebuie să se chinuiesc mulți ani până să-și poată iarăși ridica clădirile nimicite și face adăpost pentru ei și vitele lor. Pagube neasigurate au fost de tot în acel an 508.012 cor., deci peste 1/2 milion.

Am cunoștință, că poporul nostru românesc încă nu este pretutindenea atât de lăminat, ca să cunoască foleosele asigurării avutului lor în contra focului și a păcostilor de tot soiul, cari se descarcă asupra noastră și a hotarelor noastre. Deci hotărît, că credincioșii bisericii noastre au îndurat din suma de 1/2 milion cele mai multe pagube și astfel averea lor 'sa împușinat în un singur an cu sute de mii.

Dară pe lângă marile pagube în bani se mai adaug la asemenea cazuri de nenorociri și alte năcazuri, căci nenorocirile de regulă nu vin singure, ci adeseori se țin lanț de-olaltă. Mulți din cei loviți de nenorocire prin foc, se bolnăvesc, de frică, de răceală, se ard, încât — Doamne fereste — unii adeseori rămân pe toată viața lor cu urmările nenorocului, ce i-a ajuns.

Pe lângă acestea pagube anuale cauzate de foc, ne mai cearcă Dumnezeu cu ape și potop, care asemenea produce pagube uriașe.

Înima noastră părintească trebuie deci să fie cuprinsă de multă durere, aflând despre asemenea suferințe de ale fiilor noștri credincioși.

Ne îndeplinim deci numai o părintească datorie cătră fii Noștri credincioși și iubiți, când — spre a-i feri după putință barem de unele din asemenea nenorociri și imai ales de urmările lor dureroase — le dăm tuturor următoarele sfaturi:

1. Toți credincioșii noștri și mai ales tinerile părechi, cari cu ajutorul lui Dumnezeu ajung să-și întemeieze o vatră proprie, să-și deie silința a-și face clădirile din material solid — piatră sau cărămidă — și cu acoperiș care nu se aprinde ușor de dinafară.

Anii din urmă cu groaznicile potopuri, ce s'au revărsat asupra multor sate din eparhia noastră, încă ne silesc să facem casele pe fundamente tari și puternice, cari mai ușor se luptă cu loviturile valurilor înfuriate.

2. Toți oamenii din sat să fie cu luare aminte, când umblă cu foc, lumini, țigări și altele. Să nu se depărteze de locul expus la ardere până nu s'a convins, că cea din urmă schinteie de foc s'a stins. Mai ales copiii să fie strict opriți a umbra cu focul și cu aprinșoare, căci adeseori s'au întâmplat, că sate întregi au ars din negrija unor copii nevrăstnici, cari nici nu-și pot da seama de nenorocirea adusă de ei asupra obștei întregi.

3. Proprietarii de case și clădiri economice

să nu se încreadă orbiș în voia întâmplării, ci nesmintit să-și asigure clădirile sau părțile acelea din clădiri, cari pot arde. Ca să poată plăti taxele de asigurare (numite premii de asigurare), să cruțe paralele, cari adeseori se dau pe lucruri de prisos pe mătăsării, lux, beuturi și mutle altele, căci asigurați fiind — și dacă ne arde ceva — barem o parte mai mare sau mai mică din pagubă ni-se reîntoarce și astfel durerea noastră se împușinează.

Mi-s'au plâns adeseori țărani de ai noștri că și-au asigurat clădirile, plătind o parte din premii la niște agenți necunoscuți, ce au umblat prin comune și la urmă s'a adeverit, că aceia au fost niște pungăși, cari i-au înșelat și au dispărut fără de urmă.

Dară acum, iubiților credincioși, avem noi în-și-ne Români din patrie o bancă de asigurare românească, care sub numirea: „Banca generală de asigurare” și-a început lucrările în Sibiu și Români din toate ținghiurile se grăbesc a se asigura acolo.

Vă sfătuesc deci și vă îndemn și eu din toată inima, să vă asigurați acolo clădirile voastre, căci atât întemeietorii cât și conducătorii băncii acesteia sunt toți frați de ai noștri și fii ai bisericii noastre, cari duc și ei câte o lumină la aceleași biserici ca și noi; iară de altă parte din venitul curat ce-i rămâne băncii la sfârșitul câte unui an, o parte dau tot așezămintelor, cari înaintează binele și cultura noastră românească. — Deci în mod nemijlocit — pe lângă că ne asigurăm avutul nostru propriu — mai ajutorăm și alte lucruri de folos obștesc pentru noi.

4. Asigurarea contra focului se poate face pe 10—12 ani și în această privință nu-i lipsă să ne adresăm la agenți necunoscuți, ci fiecare preot, învățător și fruntaș din comună e dator să vă deie deslușirile de lipsă și să vă stee în ajutor, cu sfatul și cu lucrul.

Dară edificiile, cari formează proprietatea parohiilor, precum sunt: bisericele, școalele, casele parohiale și altele, acelea să se asigure numai pe câte un an, căci Ne ocupăm cu gândul a întemeia înșine un fond bisericesc pentru asigurarea lor; cum este atât la consistorul din Sibiu cât și cel din Arad.

5. De dorit este, ca să-și asigure cât de mulți și viața pe câte o anumită sumă, pe care să o capete fie ei înșiși cei asigurați, fie erezii lor după moartea celui asigurat. Pe calea aceasta — dacă adecă se asigură fie copii de familie fie un membru din familie — copii și mai ales fetele devin toți mai cruțători, strâng banul, ca să poată plăti la timp premiul și la urmă rămâne familia asigurată cu sume frumoase de bani; iară fetele pot căpăta tocmai la măritat o zestre frumoasă, căci nu strică — dacă fetele pe lângă purtare bună și casnică — mai au și o zestre cât de frumoasă. Pe când — dacă n'am fi asigurați — suma taxelor de plătit și așa am cheltuit-o adeseori pe nimicuri, și la urmă nu ne alegem cu nimica.

6. În interesul obștesc al fiilor Noștri suferitești, îndatorăm prin aceasta pe toți preoții, ca să cetească acest circular cu sfaturile arhieresti din el în toate bisericele, anume în una din partea lor cele cuprinse în circular și folosind toate ocaziile pentru a sfătui pe poporenii din parohii să se asigure la numita „Bancă generală de asigurare”, căci prin aceasta lucră spre binele poporenilor a căror păstorie le este încredințată și pe cari datori sunt a-i feri de toate relele.

În sfârșit rog pe bunul Dumnezeu cu cuvintele psalmistului: „Scutească-Vă Dumnezeu de toate nenorocirile” (Psalm. 127. 7.), căci „El este cel ce ne scapă din toate necazurile” (Înțelep. Sol. 16. 8). Cu arhierescă binecuvântare am rămas

Lovrana, în Istria, la 18 Mai 1912.

Al Vostru, al tuturor de binevoitor

Dr. Miron E. Cristea,
episcop.

*
Organizarea sucursalei „Albinei” în New-York — amânată. Precum am anunțat și noi la timpul său, „Albina” a hotărît încă în toamna anului trecut înființarea unei sucursale sau expozituri în America cu sediul New-York, menită a se ocupa în prima linie cu trimiterile de bani a emigraților noștri în patrie. Pentru activarea acestei sucursale a și trimis la New-York pe dnii dr. Tib. Brediceanu și Eugen Vancu primul secretarul, al doilea casarul centralei institutului.

În intervalul deia hotărîrea luată de direcțiune privitoare la noua sucursală din New-York și până la încercarea făcută de trimișii „Albinei” de a o activa pe aceasta — anunță „Rev. Ec.” — schimbându-se radical relațiile din Statele-U-nite, îndeosebi prin împlinirea condițiilor sub cari societăți străine se pot etabla acolo cu expozițiile lor. — Direcțiunea, ținând seamă și de încordarea durabilă a pieței de bani a abandonat deocamdată și până la timpuri mai prielnice activarea sucursalei proiectate și a revocat pe trimișii săi din New-York.

Ei s'au și reîntors în patrie cu bogate experiențe câștigate în timpul petrecerii lor de câteva luni în America, cari depuse într'un vast memoriu prezentat direcțiunii vor înlesni mult organizarea din viitor a sucursalei, care acum din cauze externe și neatârătoare de direcțiunea „Albinei” și de delegații acesteia la America nu s'a putut înființa.

Pentru pantofari și cismari. Ne adresăm către Reuniunile noastre de meseriași cum și către cărturarii (preoți, învățători, notari etc.) noștri de pretutindenea cu rugarea, să aducă la cunoștința calfelor (sodalilor) și măiestrilor pantofari și cismari, că la școala de specialitate de pantofărie din Sibiu, subvenționată de stat se ține în zilele de 15 Iulie până la 3 August n. c., un curs de specialitate pentru calfele și măiestrii pantofari și cismari cu locuința afară de Sibiu (din provincie). Instrucțiunea se ține zilnic dela ora 7—12 a. m. și dela 2—6 d. a. Frecvenții primesc instrucțiunea (învățarea), cărțile recvizitele (uneltele) și locuința gratuit (pe nimica), iar cei de religia (legea) gr.-or mai capătă și câte un ajutor de 20 cor., pus la dispoziția școlii de către consistorul nostru arhiepiscopesc. Frecvenții la încheierea cursului primesc certificat de absolvire a cursului.

Doritorii de a lua parte la curs să se adreseze (pe o simplă carte postală) în acest scop fără zăbavă către d. director Martin Schuster în Sibiu (Nagyszeben, Saggasse 29.)

În legătură mai amintim, că cursul ordinar de 3 ani (pentru învățacei) al acestei școlii se începe la 4 Septembrie n. c. și să primesc astfel de băieți, cari vor dovedi cu carte de botez că au împlinit vârsta de 12 ani și cu atestat școlar, că au isprăvit cel puțin școala primară. În fine pentru pantofarii și cismarii cu locuința în Sibiu la această școală se va ține în zilele din 15 Iulie până în 3 August n. c. și un curs de croit. Sibiu, la 25 Iunie n. 1912.

Comitetul Reuniunii sodalilor români din Sibiu.

Vic. Tordășian presid.

Stefan Duca notar.

PAGINI RASLETE.

Gogol.

De Coriolan Petran.

Romantismul rus și-a ajuns cu Lermontoff culmea înfloririi. Pe calea călcată de Pușkin și de el au crescut buruieni și spini, iar pe cărarea nouă ce conduce dela romantism la realism aflăm un singur călător. Părul îi era negru și des, fruntea înaltă, ochii vișători: tipul unui rus din Ucraina, era Gogol. S'a născut în Sorocineți, lângă Poltava, în anul 1809. Patria, a cărei bălauri și eroi i-s'au întipărit în memorie prin povestirile unchiului său, și-a iubit-o până la moarte. A ajuns în gimnasiu. În studii nu s'a distins, dar ambițiunea și sentimentul demnității sale l'au făcut să creadă de curând, că soarta l'a creat pentru fapte mari. Ca tânăr ne scrie deja: Simt, că am în mine putere pentru săvârșirea unui fapt mare și nobil spre binele patriei, spre fericirea concetățenilor și tuturor confrăților mei... Cum să-și fericească națiunea pe timpul lui Nicolae I.? S'a dus în Petropol să între în serviciul statului. Nicolau Vasilevici Gogol în câteva săptămâni scurte și-a urît deja cariera. Nu numai că nu a căpătat post, dar din toate locurile au refuzat săteanul tânăr și fără de sprijin. Cu durere a constatat, că capitala e mai nemiloasă ca pustiile Saharei, că ușile principalilor sunt surde pentru ceice bat la ele întâia dată. După multă osteneală și-a câștigat un post modest, dar pese un an l'a părăsit. Acest an a fost deci-

siv pentru el. Pânăce a decopiat proza șefului îi stătea încontinuu burocrăția rusă înaintea ochilor; a scris aforizmele satirice-humoristice despre Petropol și Moscova, tema care a tratat-o mai tirziu Viasevski, Herzen, Nekrasov etc. Crezând că are talent pentru arta dramatică și-a oferit serviciile teatrului, dar Thalia a așlat că nu are voce destul de puternică. Din actorul refuzat s'a făcut instructorul familiilor nobile, însă nu cu mare succes. În fine prietenii i-au câștigat la universitate o catedră de istorie. Nu i-a succes, decât să își adoarmă auditorii.

După atâtea naufragii țandura aceasta a trebuit să rătească în literatură. Încercări timide și anonime i-au câștigat prima oară binevoitori, pânăce s'a cunoscut cu Pușkin. Jukovski l'a prezentat. Palpitând și roșind a sunat Gogol într'o dimineață la ușa poetului, care l'a primit cu bucurie. L'a sfătuit să își înceapă cariera literară cu scene din istoria națională și din viața poporului. Revelația iubirii de patrie a fost sfatul lui Pușkin pentru el. Predilecția sa pentru Ucraina unde s'a născut nu se poate nega în întreg timpul, cât a fost în Petropol, când, căutând să își alunge melancolia, hypochondria și depresivitatea sa sufletească prin execuțarea tipurilor și situațiilor comice să înalță din cadrele înguste ale vieții din Petropol și privește spre sud, spre câmpiile pestrițe și bogate, unde s'a crescut.

Acest sentiment i-a dictat schițele în cari zugrăvește farmecul naturii, ocupațiunile liniștite ale sătenilor, tradițiunile lor romantice: povestirile și miturile. Așa s'au născut schițele apărute prima oară în reviste, apoi în 1832 într'un volum ce poartă titlul „Seara la măierștea din Dikanke”. În anul următor le-a continuat sub titlul „Mirgorod”. Deia aci putem observa natura lui dublă: romantismul ce cade adeseori în genul „Hoffmann” cu ființele ei supranaturale, cu aventurile și viciile ei îngrozitoare; pe de altă parte realismul, puterea mare de observație, cari numai prin unior par a fi atenuate. Se poate vedea bine cum crește realismul lui mai ales în al doilea volum, în nuvelele „Oameni vechi” și în povestea „Pentru ce s'a certat Ivan Ivanovici cu Nichifor Nichiforovici”. În acest volum e romanul istoric de mare importanță „Taras Bulba” în care numai staffagiul e într'adevăr istoric, dar amorul croului Andrei către poloneza frumoasă e creat cu totul după șabloanele convenționale ale eroice romantice.

Gogol a abzis de postul ce l'a avut la universitate. „Iarși sunt carac liber” scria el pe atunci. Urmează epoca cea mai productivă a activității sale literare. Nuvelele, schițele și comediile le-a adunat într'un volum cu titlul „arabesce”, al căror subiect e Italia și evul mediu cu ornamentele gotice. Sunt prețioase în cartea aceasta „Memoriile unui nebun”. Nuvelele sale scrise pe timpul acesta ne arată încercările lui realiste: câte odată e adâncit cu totul în realitate, de altădată se pierde în labirintul romantismului, în lumea reveriilor și visurilor. Aceste încercări de natură foarte diferită le aflăm în nuvelele: „Mantaua”, „Căleașca” și în „Nasul”.

Orice allotrie romantică a dispărut din pieșele lui teatrale, la cari a lucrat ani îndelungați. Luptând mult cu sine, cu cenzura, cu actorii și cu critica a dat binei și publicității comedia „Revizorul” ca să părăsească pe un timp mai îndelungat Petropolul și să meargă în Italia, care de demult tot a dorit să o vază. A trebuit să sufere atacuri, neplăceri. „Toți sunt în contra mea; — scrie Gogol unui prieten — funcționarilor, polițiștii, comercianții, scriitorii toți comedia mea mi-o sfășie... Mi-s'a scârbit deja de ea! Jur că nimeni nu poate cugeta cât sufăr. Sunt obosit trupește-sufletește!” Gogol a dus cu sine în Italia ideea cărții suverane, în care tot a voit să spună. Cartea aceasta dacă ar fi terminat-o ar fi fost enciclopedia cugetelor autorului despre toate chestiunile aceluși timp. E vorba de romanul „Suflete moarte”. Partea primă a apărut în 1842, a doua care a aruncat-o în foc autorul desperat e neterminată și fragmentară, ea a ajuns sub tipar numai după moartea lui Gogol după o copie. Partea a treia poate o visează poetul într'un cimiter din Moscova, sub peatra pe care e gravat numele lui.

Gogol s'a reîntors din Roma. Starea lui sa-

nitară deveni tot mai deplorabilă, din cauza fierbintelilor numai cu mare greutate putea scrie. Se ocupa aproape exclusiv cu chestiuni religioase și voia să meargă în Palestina. În prefața broșurii „Scrisori către prietenii mei” a zis, că numai de aceea a publicat opul acesta, ca să își câștige spesele de drum și roagă publicul cetitor să spună rugăciuni pentru el... Nici o carte nu i-a cauzat atâtea neplăceri și atâți dușmani, ca și dizertația aceasta religioasă-morală. S'a zis de el, că a căzut în misticism. De Vogie însă susține, că Gogol nu a fost nici odată mistic, ci mai mult jansenitic.

Autorul a mers după furtuna ce a pricinuit-o în Ierusalim, a petrecut câțva timp prietere ruine, apoi s'a reîntors la Moscova, unde a trăit pe la prietenii săi. Cazaeni nu se poate stabili definitiv. Nu a avut nimic, pentrucă tot a dăruit săracilor, încă și venitul operilor sale l-a dat studenților lipsiți. La prietenii săi sosea cu un geamantan mic, plin de articole și critice din gazete: gloria și suferințele i-au fost toată averea. Turgenieff ne scrie despre el următoarele: „Ochi mărunți castanii, cu scânteia ironiei în privirea-i obosită, față de vulpe, în toată ținuta lui ceva din suplențul dascălilor de pe sate”. Exteriorul lui Gogol era totdeauna așa de caraghios și stângaci, de aceea a fost așa de timid. Poate așa ne putem explica, că biografii lui nu află nicăiri nici urma unei femei.

E de știut, că Gogol nu a trăit în atmosfera fericirii și a recunoștinții. Așa se vede că asta e deia soarta oamenilor mari. Socrate a trebuit să bea otravă pentru ideile noi, ce le-a propagat, Galilei a suferit închisoare, pentru propoziția: e pur și muove. Nici soarta lui Gogol nu a fost favorabilă, zeci de ani au trecut până ce posteritatea a știut aprecia meritele lui și până ce l-a pus între poeți ca Pușkin, Lermontoff, Turgenieff.

După o legendă Gogol a murit chinuit prin abnegațiuni și posturi. E mai verosimil că a murit în lungoare. Și el a perit de curînd din cercul oamenilor. Bine zice de Vogie, că Rusia așa tratează cu copiii săi, ca și cu plantele: le desvoltă admirabil, le grăbește înflorirea, dar nu le lasă să se coacă și le face să vestejească de curînd când fierbe încă sucul în ele. Și Gogol cași Bellefahron: nu a murit îndată, dar puterea i-a fost deja frîntă, a mai viețuit câțva timp, apoi s'a stîns. Puterea productivă a lui Nicolae Gogol a perit când era de treizeci și trei de ani, a murit în etate de patruzeci și trei de ani*).

Moartea lui nu a făcut senzație. Grația împărătească a uitat de poetul, care era în timpul din urmă tuturora suspect. Guvernatorul din Moscova a fost înfruntat, pentrucă s'a prezentat în toată pompa la înmormântarea lui, Turgenieff a fost exilat la moșiile sa'e pentru o scrisoare, în care zice că a murit un om mare...

*) Datele sunt luate din E. M. de Vogie, scriitor contemporan celebru, care după zece ani de studiu și-a scris cartea despre romanul rus.

Bibliografie

Au apărut: *Matthias Fredwagner*, Mihail Sadoveanu, studiu critic scris în limba germană. Frankfurt a. Main.

Din Biblioteca școlii secundare, a apărut Nr. 7:

Pentru Basarabia, culegere de texte privitoare la țara, trecutul, literatura și starea actuală a fraților basarabeni — întocmită de *D. Munteanu-Râmnic*, — Ploiești, editura revistei „Curierul liceului” preț 1 leu. Se vinde pentru mărirea fondului revistei „Curierul liceului” din Ploiești. Se poate procura numai dela liceul din Ploiești.

POȘTA REDACȚIEI

Manuscrisele nu se înapoiază.

Manuscrisele scrise cu ceruza nu se primesc.

I. C. S. Dedicăția cu ocazia morții lui Caragiale nu e publicabilă.

Stefan Hie. Servisarea dv. ne va servi cu date la ocazii binevenite.

Dlui D. Mărginean. Când ne mai scrii, scrie pe o față și fă economie de cuvinte de prisos, mărghindute la fapte. Corespondența trimisă, așa cum e scrisă și susținută ar descuraja numai și pe puținii oameni de datorie.

Redactor responsabil: **Constantin Savu.**

ANUNȚ.

La farmacia „VULTURUL NEGRU” din Caransebeș se va aplica **un practicant** sub condițiuni favorabile. Reflectanții (absolvenți de cel puțin VI cl. gimnaziale) au să se adreseze d-lui

Ioan Piso,
primforestier în Caransebeș.

Anunț

„Român de 27 ani, diplomat al Institutului agronomic din Luusana, practicant al școlilor și fermelor moderne din Belgia, Franța, Anglia și Olanda, vorbind 4 limbi, dorește un **loc de direcție într-o fermă sau domeniu**

Radulescu,
Pension Ecole Elfenau am Rotsée bei Luzern (Schweiz) Elveția.

Un **domn inteligent**

Introdus în societatea românească, află aplicare stabilă la institutul de asigurare „UNIO”, Arad. (Edificiul teatrului).

Eventual, se poate concrede cu ocupație laterală. — Telefon nr. 4—25.

„UNIO”
Agentura generală a Institutului ca tovarășie de asigurări pe viață și pentru copil.

MAGAZIN IEFTIN

Nouă prăvălie de modă pentru femei.

Aduc la cunoștința on. mei foști mușterii și on. public, că am deschis

magazin de stofărie, mărunțisuri și de modă pt. femei

în Arad, strada Lázár Vilmos.

(Vis-à-vis de farmacia Földes.)

On. public în interesul său să binevoiască cât mai curând a se convinge, fără obligamentului de a cumpăra, despre prețurile mele totdeauna moderate.

1 m. grenadin dela 70 fl. în sus.
Pânză englezească dela 56 fl. în sus.
Madelra, brodată dela 70 fl. în sus.
Batist de mătăsa, în color, dela 78 fl. în sus.
Cartoane dela 45 fl. în sus.
Stofe dela 96 fleri în sus.
Mătăsurî în orice culoare dela 86 fl. în sus.
3 perechi de ciorapi pentru bărbați 1 cor. 10 fl.

Rugând binevoitorul sprijin, sunt eu deosebită simă:

SZEGFÜ MANÓ és T-sa.

Anunț.

Se află de vânzare 8 acții din emisia a V-a dela institutul „Albina” Sibiu cu prețul de 300 Cor. de acție.

Adresa la adm. „Românul”.

Gustați

Berea **SLEPING-car** din fabrica „Bragadiru”.

„IANER” cremă neunsuroasă.

Cel mai nou produs higienic pentru curățirea și înfrumusețarea pielii.

Înlătură petele galbene, bubele pricinuite de înfierbințeli, sgrăbunțe și alte necurătenii de piele. Crema aceasta ziua se poate folosi mult mai cu succes.

1 teglă 1 cor.

„IANER” pudră. E non plus ultra pudrei. Bună la băluri, saloane și de zilnic loloș, care acoperă încreșturile și e cu totul nesticăcioasă în culorile: roză, albă și cremă. 1 cutie 1 coroană.

„IANER” săpun. 1 bucată 60 fleri.

„IANER” pastă pentru dinți. 1 doză 1 cor.

„IANER” apă pentru gură. Bună pentru dinții scorburoși și gingiei burețeși, contra mirosului greu de gură. 1 sticlă cor. 1.60, jum. sticlă 80 fl.

„IANER” esență pentru păr. Excelentă pentru înlăturarea mătreței și contra căderii părului. 1 sticlă, 1 cor. 30 fl.

„IANER” pomadă pentru creșterea părului. — 1 teglă 2 coroane.

„IANER” vâpseală pentru păr pentru a colora în negru, brunet, ori în blond părul sur și cărunț. Nereșita colorii e deschisă. La comanda să se noteze că părul încărunțit în ce culoare să se vâpsească (negru, brunet). Un carton 4 coroane.

„IANER” apă, care face părul blond,

Pentru a vâpsi în timp scurt, în băl. auriu, părul blond roșu, chiar și brunet ori negru. 1 sticlă 4 coroană.

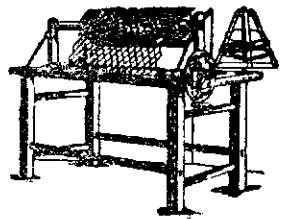
Discretă și zilnică expediție cu poșta. — Telefon 476

Pentru înconjurarea contrafacierilor numai „Preparatele lui Rudolf Ianer” ieșite din farmacia sa ca valoare și se pot căpăta la

Farmacia „Maria ajutătoare” a lui Rudolf Ianer, Temesvár, Gyárvaros Fő-ut 72.

Cele mai excelente instrumente pentru săparea de

fântâni arteziene le pregătește și expediază

Várady Lajos,

fabrică de instrumente
Hódmezővásárhely,
VI, Ferencz-utca.

Nu trebuiesc anteprenori; domeniile, comunele, singuraticii: singuri pot face săparea cu instrumentele mele.

Primlucrător mijlocesc.

Recomand și mașini pentru impletitul de sîrmă.

Catalog de prețuri trimit gratis și franco.

Premiat la 6 expoziții.

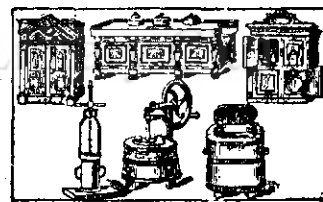
50% economie de gheață!

Mare magazin de dulapuri gata pentru gheață.

Mendelovits Farkas

fabricant de dulapuri pentru gheață.

Budapesta VII., Rákoczy u. nr. 64. Telefon: 106—69.

Dulapuri de gheață cu cele mai mari construcții interne, brevetate și cari se pot desface, expediate spre deplina mulțumire a celor mai mari vânzători

De carne din Ungaria — se pun în circulație. despărțirea se face exclusiv prin dopuri din lemn de plută reșinate. Apa de gheață se întrebunțează pentru promovarea răcirii. Absolut fără miros! foarte ușor de curățit fără a scoate gheața afară.

☐ Să nu se confunde cu alte fabricații. ☐

ANUNȚURI

se primesc cu prețuri moderate la administrația ziarului acesta. :-:

În **Teatrul „APOLLO”** se joacă

în 1, 2 și 3 Iulie

„Râvna după aur” sau „Pe urmele morții”

dramă americană senzațională în 2 acte.

Debutanții dramei călăresc prin locurile cele mai periculoase, sar pe trenuri, cari aleargă nebune și se luptă pe coperișul acestora pe viață și moarte pentru aurul zeificat, care le aduce perirea la toți. — Senzațional!

Mobile de vânzare

Aduc la cunoștința on. public, că din cauza vârstei mele înaintate nu voi mai continua executarea mobilelor, iar mobilele cari le păstrez în magazin *le vând chiar sub valoarea lor.*

Rog on. public să binevoiască a-și procura dela mine mobiliarul necesar.

Tot aci se află de vânzare **articlii de măsurit și instrumente.**

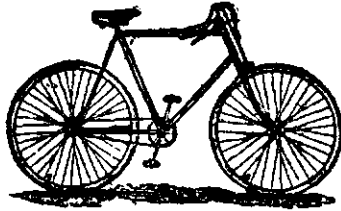
Varga József

ARAD, Strada Kápolna nr. 6/b.

BICICLETE

de renume mondial:

**THE CHAMPION
și PREMIER**

cu osie campanilă, roată automată (cu frână liberă) se vând pe lângă garanția de 3 și 5 ani cu prețul original a fabricii, fără nici o ridicare de preț, în rate lunare de 12 și 15 cu r precum și părți alcătuitoare pentru biciclete, gumă interioară și exterioară prima calitate, sonerie, lampe, pedale, lanțuri, roată automată, conus. — În urma circulației mare unde în toată Auto-Ungaria trimite și în provincii cu preț foarte redus. — La cumpărări mari se dă rabat mare.

Láng Jakab és fia

mare comerciant de biciclete și părți alcătuitoare
Budapest, VIII., József-körút 41.

Filiale: Boross-tér 4 și în Buda, II, Margit-körút 6.
Catalogul de lux 1000 cu de chipuri se trimite gratuit.

Sztanity György

antreprenor pentru zidiri și pardositor

Arad, piața Kelemen nr. 6.

Primește și pregătește totfelul de lucrări de pardosire, construcția drumurilor, canalizări și orice muncă în bransa aceasta oriunde, cu prețurile cele mai ieftine și pe lângă condițiile cele mai convenabile. : : :

Prospecte gratis!

MASINI

pentru industria cimentului,

Fabrică pentru țevi de ciment, presă pentru table de ciment și aranjează fabricii complete din ciment

Hazai fémlemez és cementgyári gépgyár r.-t.

BUDAPESTA, VI.,
Reiter Ferencz-u. 66.

TELEFON: 93—13.

Folosește Doamnă

„Crema Margit“ a lui Földes
ca fața să-ți fie curată, tineră și plăcută

„Crema-Margit“ este materia cea mai plăcută de înfrumusețare a doamnelor din elită și este cunoscută în toată lumea. Putere neîntrecută, stă în compunerea ei norocoasă, pielea o întinereste și rezultat favorabil se poate vedea în decurs de câteva ore.

Deoarece „Crema-Margit“ o imitează și falsifică, Vă rugăm a cere numai în cutii închise cu marea originală, pentru că numai pentru aceia își ia orice răspundere fabricantul.

„Crema-Margit“ e nestricăcioasă, nu conține untură, compoziție neamestecată, care în străinătate a produs mare senzație.

Prețul 1 cor. ◀ Săpun Margit 70 fil. ▶ Pudra Margit 1.20 cor.

FABRICA:

Laboratoriul lui Földes Kelemen

A R A D.

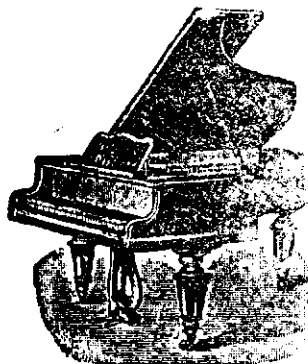
Primul și cel mai mare depozit de piane

W. P. Richter,

Brașov—Brassó, Fekete-utca 29.

Liferează: pianе, harmonici și pianine, fabricație Bössendorf, Schreighoffer și Förster.

Imprumută pianе în condiții favorabile

Karl Schulleri

atelier de cuptoare,

Sibiu, Târgul Fânului 7.

Execută:

cuptoare cu căhăli

în toate colorile, precum și încălzite în forma Meissner și Kastel, îmbrăcate în căhăli. Deasemenea construiesc cuptoare de fier din căhăli albe și vinete.

Primește și tot felul de reparaturi, ce se țin de bransa mea. Comandă primește și dl Victor Roth, prăvălie de coloniale, Sibiu, Strada Sării (Salzgasse) Nr.

EDUARDO LEXEN,

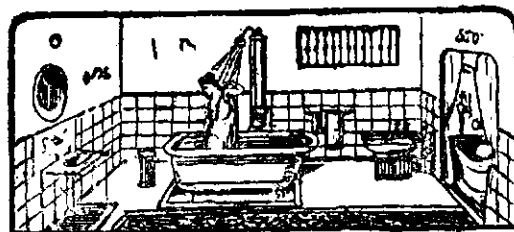
tinichigiu și antepriază de instalațiuni

Brașov, Atelier: Strada Lungă Nr. 63.
Prăvălie: Strada Gâbel Nr. 2.

Telefon Nr. 334.

Se recomandă pentru pregătirea muncii de tinichigiu și galanterie la edificii, precum coperișe, și învelișuri de turn, ornamente de metal, vase pentru bucătărie, dulapuri pentru ghiță, vase pentru spălat și altele.

Specialist în apaducte la case, canalizări, conducerea de gaz de iluminat, și instalarea camerelor de baie.

Lampe de carbid de totfelul dela 3 coroane în sus. —

Engrosiștilor li-se dau rabat.

Depozit bogat în vâni de scaldat, cămine, closete etc.

Serviciu conștiințios. Prețuri moderate. Reparație promptă.

NUMAI ÎN SALONUL DE MODE

GEORGE RUMMEL

SIBIU, HONTERUSGASSE Nr. 5.

se execută costumele cele mai bune și strict englezești, precum și alte haine. Pune la dispoziția stim. dame cele mai nouă și clasice jurnale. Ori-ce comandă se execută în 8—10 zile. — La damele din provincie iau probe în 6 ore de două ori. Haine de doliu le execută în 12 ore. — **Convingerea e siguranța cea mai bună!** — Rugând sprijin

Cu stimă:

GEORGE RUMMEL

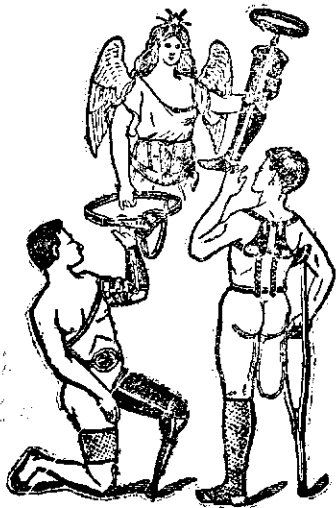

Recomandate de către cel mai renumit medic

Bandaje

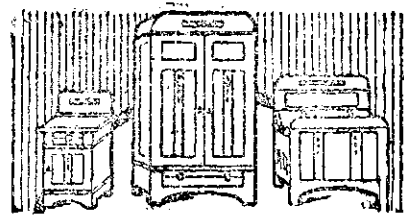
piezoare artificiale, corsete, legătoare pentru pântec, irigatoare, stropitoare, suspensorii, îndreptătoare, ciorapi de gumă, vată (bumbac), legătoare și articlii pentru bolnavi precum și cele mai excelente prezervative franceze pentru femei și bărbați, se vând cu prețuri ieftine la

LEINER GYULA, bandagist
Brașov, str. Mihael Weis nr. 13.

FABRICA DE MOBILE

care formașă proprietatea mea în țara din Aind, fabrică de mobilă nou aranjată și magazin, precum și întreținere de pompe funebre

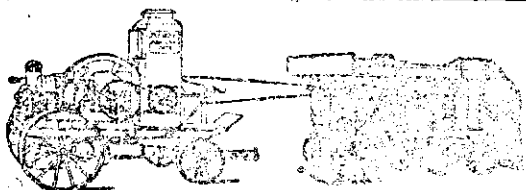
LAHNI KÁROLY, Alba-Iulia

(Gyulafehérvár) vis-à-vis de Tribunal.

Magazin de aranjamente, dela cele mai simple până la cele mai frumoase, pentru prânzitoare, dormitoare, saloane și camere, corvoare, perdele și încălzitoare de apă, mesele de fier în cadrul de lemn și fier. Serviciu prompt și conștient cu prețurile cele mai convenabile. Pentru durabilitatea mobilelor executate în fabrica mea ofer garanția.

Atențiune!

Aducem la cunoștința on. proprietari și economi, că

Pe timpul trieratului

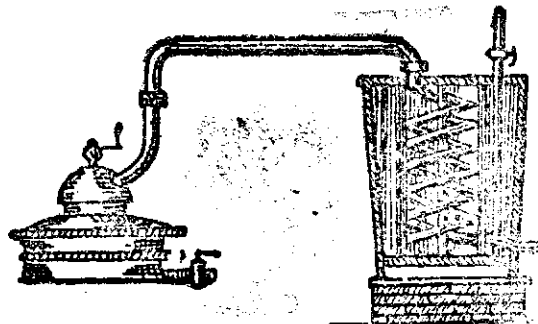
suntem în plăcuta pozițiune de a expedia imediat 2 garnituri cu aburi de trierat de 4 cai putere, 3 garnituri de 6 cai putere și 3 garnituri de 8 cai putere, precum și mai multe garnituri cu benzină de trierat și motoare cu prețurile cele mai ieftine și pe lângă cele mai favorabile condițiuni de plătire.

Cu stimă:

FRAȚII BURZA mare magazin de mașinării economice și farârie, reprezentanți cere. a fabricii de mașini „Nicolson”.

ARAD, piața Beres Béni nr. 1.

GAZANE pentru ferăstrău rachiuului

Aranjamente pentru fabrici de SPINT.

MAȘINI pentru strecuratul vinului și pentru oprirea vaselor.

Prețuri moderate!
Când (și) este posibil
de plătit!

MAGYAR RÉZMŰÁRUHÁZ, societate pe acții,
Ujpest, Strada Gyár nr. 15.

Kirsteuer Aladár

sculptor

în SIBIU (Nagyszeben), str. Faurilor n. 17.

Primește executarea a totfelul de

obiecte de sculptură

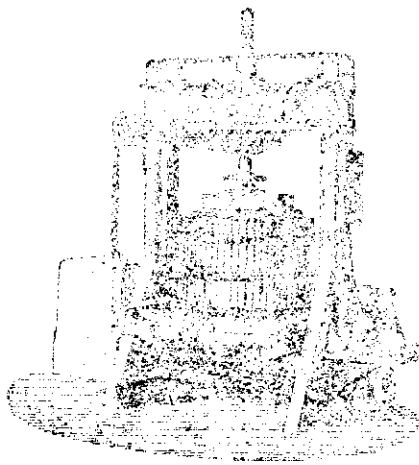
de ghips, piatră, ciment, lemn etc. figuri și ornamente executate foarte frumos.

Specialist în lucrări de mână liberă pe fațade sau în interiorul zidurilor.

Pregătește figuri întregi, busturi, statuete-reliefuli din piatră sau metal. Modele mai mici pentru ziduri și construcții.

Feitzelmayer Károly

FUNDAT în n. 1831.
POJON (POZSONY).

Fabrică pentru totfelul de mașini și aparate de specialitate pentru vinicultură și plănșerie. Calitatea cea mai bună, din materialul cel mai bun; mașinaparate pentru alțierea viței de vie, teasouri pentru struguri și poșta, mări pentru adobirea strugurilor, pompe pentru tragerea vinului și a altor lichide.

Fabricațiile mele excelente întrec orice alte fabricații slabe ce se vând în prăvălii.

Catalog de prețuri însoțit cu provocare la ziarul „Românul” se trimite gratis.

KELLNER ZOLTÁN

prăvălie de lucruri de mână pentru femei și de garnituri de lucruri de mână, tipar de mustre și sală de desen

Am deschis în

Timișoara-Cetate (Temesvár-Belváros), Strada Mercy (Casa Galgon).

Atrage atențiunea on. dame și a institutelor asupra acestui magazin bogat asortat cu totfelul de lucruri de mână desemnate, începute și gata, garnituri, precum și asupra tiparului de mustre și a sălii de desen.

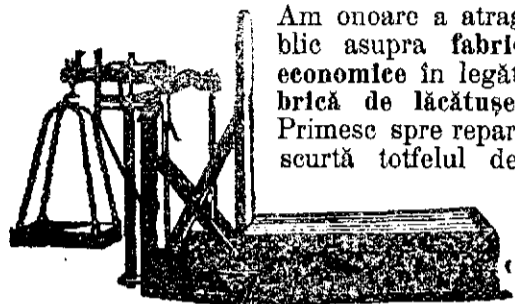
■ Mare magazin de cele mai noi și moderne perdele și velințe brodate. ■

Cu prilejul expoziției industriale din Lugoj premiat cu cel dintâi premiu cu: „DIPLOMĂ DE ONOARE”.

TÓTH ELEK

Turnătorie de fier și metal, țesătorie de fer și fabrică de mașini

TELEFON nr. 22. LUGOJ - LUGOS TELEFON nr. 22.

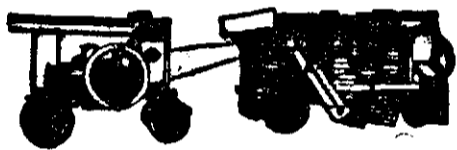
Am onoare a atrage atențiunea on. public asupra fabricii mele de mașini economice în legătură cu noua mea fabrică de lăcătușerie și de cumpene. Primesc spre reparare ieftin și în vreme scurtă totfelul de mașini economice, mașini de imblătit, locomobile, părți de mașini, motoare ori străformarea lor, mori, cazane,

cumpene, pompe, tulumbe, etc. Indreptarea osilor mașinelor de imblătit, etc. Benzin, motoare, absorbitoare de gaz pentru oleu brut, ori transportarea părților alcătuitoare în timp scurt, cu prețuri convenabile. Totodată recomand pânzele mele de fir, din fir negru ori zincuite, în orice mărime și cantitate, cu prețuri ieftine de fabrică. La dorință servesc cu prospecte și planuri gratuite.

Fabrică și atelier de reparatură pentru cumpene.

Mare magazin de mașini
:: economice ::

Agentura fabricii de mașini a căilor ferate ungare. Vânzare de motoare

Mai de multe-ori premiat cu medalle de aur și argint.

Sticlar pentru zidiri și portaluri

(magazin de table de sticlă și de oglinzi).

Execut lucrări pentru zidiri noi, sau totfelul de reparări prompt și cu prețuri ieftine. Expediez ieftin rolete mecanice de pânză și trestie
- - pentru ferestre - -

FRIED FERENCZ

ARAD, strada gróf Apponyi Albert nr. 15—16.

TELEFON 909.

TELEFON 909.

Dacă suferi în dureri de stomac,

dacă ești lipsit de apetit, dacă ți-e rea mistuirea sau dacă ai dureri cari provin din aseasta, cum sunt dureri de dinți, sgârsciuri, arsuri, apăsare în stomac, iritație de vomare, greață, răgăieli, etc. folosește:

Purgativul de fiere (epehajtó) de Rozsnyai,

care e cel mai bun mijloc pentru vindecare în vreme scurtă, chiar și în cele mai neglijate cazuri de boală.

O sticlă costă 40 fleri; o duzină 4 coroane
80 fleri.

Se capătă la singurul preparator

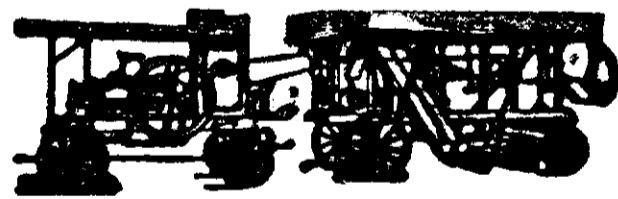
Farmacia

ROZSNYAY M.

A R A D.

400 decorațiuni și 36 premii de stat.

Motoare „OTTO” orginal.

Locomobile de benzin și Garnituri de trierat cu motoare complete. Motoare de sine mișcătoare. Motoare de ulei brut și gaz sugător

construește în cele mai bune condițiuni

LANGEN & WOLF

FABRICĂ DE MOTOARE.

Filiala: Timișoara-Iosefin, Stada Bonnaz No. 12.

Cereți gratis cataloage și prețuri curente!

Se caută reprezentanți solizi!

Peste 106.500 bucăți funcționează în toată lumea!

Cea mai veche și mare fabrică de motoare din lume!

Cinci fabrici cu aproape 8000 lucrători și funcționari!

Capital social Cor. 1.200.000.

Telefon nr. 188.

Post sparcassa ung. 29,349.

Banca generală de asigurare societate pe acții în Sibiu — Nagyszeben.

este prima bancă de asigurare românească, înființată de institutele financiare (băncile) române din Transilvania și Ungaria.

Prezidentul direcțiunii:

PARTENIU COSMA, DIR. EXECUTIV AL „ALBINEI“ și PREZIDENTUL „SOLIDARITĂȚII“.

„Banca generală de asigurare“ face tot felul de asigurări, ca asigurări contra focului și asigurări asupra vieții în toate combinațiunile. Mai departe mijlocește: asigurări contra spargerilor, contra accidentelor și contra grindinei.

Toate aceste asigurări „Banca generală de asigurare“ le face în condițiunile cele mai favorabile.

Asigurările se pot face prin orice bancă românească, precum și la agenții și bărbății de încredere ai societății. — Prospecte, tarife și informațiuni se dau gratis și imediat. — Persoanele cunoscute ca acvizitori buni și cu legături — pot fi primite oricând în serviciul societății.

„Banca generală de asigurare“ dă informațiuni gratuite în orice afaceri de asigurare fără deosebire că aceste afaceri sunt făcute la ea sau la altă societate de asigurare.

Cel interesat să se adreseze cu încredere la:

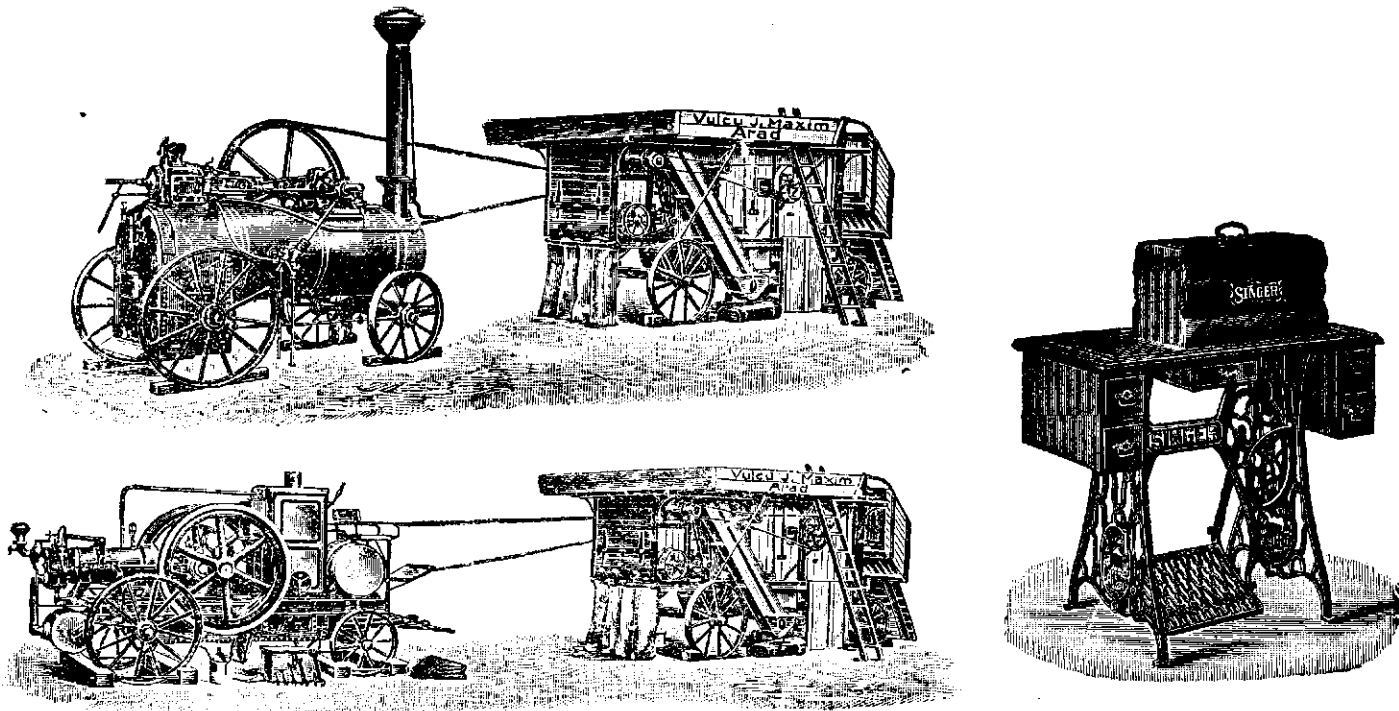
„Banca generală de asigurare“ DIRECȚIUNEA: SIBIU—NAGYSZEBEN (CASA „ALBINA“).
AGENTURA PRINCIPALĂ PENTRU COMITATUL ARAD, BÉKÉS, CSANÁD, BIHOR, TIMIȘ, TORONTÁL, CARAȘ-SEVERIN Arad str. Lázár Vilmos nr. 2. Telefon nr. 850.

MAXIM I. VULCU

FABRICANT ȘI NEGUȚĂTOR DE MAȘINI

ARAD, Strada Fábrián László n-rul 5—6. Telefon nr. 608.

Atrag atențiunea Onor. public asupra marelui meu magazin de mașini și fabricate americane, ca cele mai bune și renumite mașini de săcerat și legat snoși Piano, fabricatul cel mai bun al lui Corrie din America, mașini de cosit nutreț și Garnituri compl. de treerat cu aburi sau motor. Uleiuri de mașină și motoară,

curele, unsoare de mașină, saci, ponieve, măji, și toate trebuincioasele mașinelor de treerat, precum și pluguri, grape americane, mașini de sămănat și tăiat nutreț și, alte requisite economice.

Se caută o mașină de 10 ori de 12 puteri de cai spre cumpărare.

Câțiva învățăcei din casă bună cu 2—3 clase gimnaziale angajez.

GHEORGHE CIOROGARIU

MĂESTRU TÂMLAR.

LUGOJ, STRADA ATANASIOVICI No. 10.
(Casa proprie).

Își recomandă atelierul bine asortat cu materiale uscate. Întreprinde și execută tot felul de lucrări aparținător acestei branșe, aranjamente interne și luera pentru edificii ori unde, și în ori ce stil, cu : : : prețuri moderate. : : :

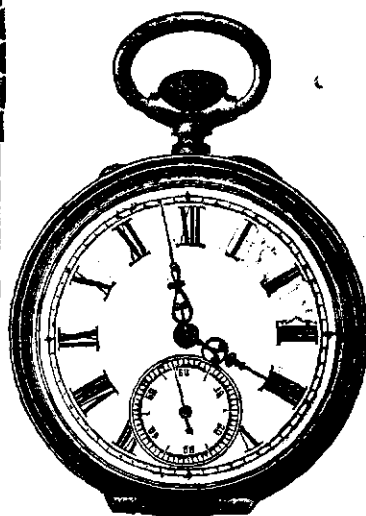
KUN ENDRE,atelier cu mașini electrice pentru
ascuțire artistică și homoru.

SZATMÁR,

casa-L.évay, vis-à-vis
de Tribunal.

Se recoman. pentru pregătirea și ascuțirea oricărui soi de cuțite, ca cuțite pentru căsăpie și bucătărie, pentru masă și bricege, unelte pentru ciobotari și cojocari precum și ascuțirea bricelor pre lângă prețuri convenabile și execuție ireproșabilă.

La trimiterea a 6 brice barbierilor se cotosec taxa anual pentru 5.

Cele mai bune

oroloage

cele mai solide și cele mai moderne

juvaericaie

atât pe bani gata, cât și în rate pe lângă **chezășie de 10 ani** și prețuri ieftine, livrează cea mai bună prăvălie în aceasta privință în întreaga Ungaria

Brauswetter János

orologer în SZEGED

CATALOG CU 2000 CHIPURI SE TRIMITE GRATUIT.

Notez că numai aceia vor primi catalogul gratuit cari îl cer cu provocare la ziarul „Românul” (adecă scriu că a cetit anunțul în „Românul”). Corespondențele se fac în limba maghiară, germană și franceză.

CORNEL TUNNER

industrie de marmoră și granit în

Timișoara-Fabric, Andrásy-ut 22. - Timișoara-Iosefin, Hunyadi-u. 4.

Filiala: Vârșeț, str. Deák Ferencz nrul 9.

Își recomandă magazinul său bogat asortat cu

**pietrii monumentale
table de marmoră,**

statui, etc. fabricație proprie în executare de gust frumos și preț moderat.

Având un magazin bogat, livrează mai ieftin ca orice concurență.

Să ne credeți că este în interesul D-tră dacă comandați coasa „Koronagyémánt”

Cu coasa „Koronagyémánt”

bătută odată se poate cosi ziua întreagă deoarece e făcută din oțel-diamant, coase rele și moi nu se găsec între ele.

Pentru trănicia fiecei bucăți garantăm.

75 80 85 90 95 100 110 cm. la comanda de 10
Prețul : 1 buc. 1-80 1-90 2.- 2-20 2-40 2-50 2-60 cor. buc. 1 se dă rabat.

Comandele se pot face prin trimiterea banilor înainte sau pe lângă rambursă la

Lengyel Testvérek magazin de coase

Kaposvár, Fő-utca 22 T.

Prețuri moderate.

EUGEN LIEBLICH

fotograf

Sibiu—Nagyszeben, str. Elisabeta Nr. 56 (casa proprie).

Execută toffelul de icoane artistice.

Plantinatipie, icoane simple, mici și până la mărime naturală. Picturi renumite în

oleu în toată mărimea, după orice fotografie mică. Fotografierea, copiilor executată modern, fotografiere în grup și familie, se știe că atelierul acesta în privința mărimei este primul

Atelierul în timp de iarnă este încălzit, se poate fotografia chiar și pe timp ploios.

Cu deslușiri servesc.

Ligeti Sándor,colorator de geamuri, atelier
industrial pentru mozaicuri
de sticlă și rame de aramă.

Budapest,

IV. Papnevelde-utca 8. sz.

Lucrează artistic geamuri de biserică colorate, mozaicuri de sticlă și rame de aramă dela cele mai simple până la cele mai complicate, cu prețuri moderate. — Geamurile aproape tuturor bisericilor grcat. sunt lucrate în atelierul meu, între cari și ferestrele bisericii noi zidite din Szász-Ujfalu (lângă Aiud) toate sunt lucrate în atelierul meu propriu.

